

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः
श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

Table of Contents

2	कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः.....	3
2.4	द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टिविधानं.....	3

=====

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

2.4 द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टिविधानं

T.S.2.4.1.1 - Kramam

दे॒वा म॒नु॒ष्याः । म॒नु॒ष्याः पि॒तरः । पि॒तरस्ते । ते॑ ऽन्य॒तः । अ॒न्य॒त॑
आस॒न् । आस॒न्नसु॒राः । अ॒सु॒रा रक्षा॑ँसि । रक्षा॑ँसि पि॒शा॒चाः ।
पि॒शा॒चास्ते । ते॑ ऽन्य॒तः । अ॒न्य॒त स्तेषा॑म् । तेषा॑म् दे॒वाना॑म् ।
दे॒वाना॑मु॒त । उ॒त यत् । यद॒ल्पम् । अ॒ल्पं लो॑हि॒तम् । लो॑हि॒तम॑कुर्वन् ।
अ॒कुर्व॑न् तत् । तद् रक्षा॑ँसि । रक्षा॑ँसि रा॒त्रीभिः । रा॒त्रीभि॑रसु॒भ्नन् ।
रा॒त्रीभि॑रि॒ति रा॒त्रि – भिः । अ॒सु॒भ्नन् ता॑न् । ता॒न्थ सु॒ब्धान् । सु॒ब्धान्
मृ॒तान् । मृ॒तान॑भि । अ॒भि वि । व्यौ॑च्छत् । औ॒च्छत् ते । ते दे॒वाः ।
दे॒वा अ॒वि॒दुः । अ॒वि॒दुर् यः । यो वै । वै नः । नो॒ ऽय॑म् ।
अ॒यम् म्रि॒यते॑ । म्रि॒यते॑ रक्षा॑ँसि । रक्षा॑ँसि वै । वा इ॒मम् ।
इ॒मङ्(२) घ्न॑न्ति । घ्न॑न्तीति । इति॑ ते । ते रक्षा॑ँसि । रक्षा॑ँस्युप ।

उ॒पा॒म॒न्त्र॒यन्त॑ । अ॒म॒न्त्र॒यन्त॑ ता॒नि । ता॒न्य॒ब्रु॒वन् । अ॒ब्रु॒वन् व॒रम् ॥
 व॒रं वृ॑णाम॒है । वृ॒णाम॒है यत् । यद॑सु॒रान् । १ (50/51)

T.S.2.4.1.2 - Kramam

अ॒सु॒रान् ज॒याम॑ । ज॒याम॑ तत् । तन्नः॑ । नः॑ स॒ह । स॒हास॑त् ।
 अ॒स॒दि॒ति॑ । इति॑ ततः॑ । ततो॑ वै । वै दे॒वाः । दे॒वा अ॒सु॒रान् ।
 अ॒सु॒रान॒ज॒यन् । अ॒ज॒यन् ते॑ । तेऽसु॒रान् । अ॒सु॒रान् जि॒त्वा ।
 जि॒त्वा र॒क्षाञ्॑सि । र॒क्षाञ्॑स्य॒प । अ॒पा॒नु॒दन्त॑ । अ॒नु॒दन्त॑ ता॒नि ।
 ता॒नि र॒क्षाञ्॑सि । र॒क्षाञ्॑स्य॒नृ॒तम् । अ॒नृ॒त॒म॒कर्त॑ । अ॒कर्ते॑ति ।
 इति॑ स॒म॒न्तम् । स॒म॒न्तम् दे॒वान् । स॒म॒न्त॒मि॒ति॑ स॒म् – अ॒न्तम् ।
 दे॒वान् प॒रि । प॒र्य॒वि॒शन् । अ॒वि॒शन् ते॑ । ते दे॒वाः । दे॒वा अ॒ग्नौ ।
 अ॒ग्नौ॒व॒नाथ॑न्त । अ॒नाथ॑न्त ते । ते॒ऽग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒वते॑ ।
 प्र॒वते॑ पु॒रो॒डा॒शम् ॥ प्र॒वत॑ इति॑ प्र – व॒ते । पु॒रो॒डा॒श॒म॒ष्टाक॑पा॒लम् ।
 अ॒ष्टक॑पा॒लम् निः॑ । अ॒ष्टक॑पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा – क॑पा॒लम् । नि॒र॒व॒पन् ।
 अ॒व॒प॒न् अ॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते अ॒ग्नये॑ ॥ वि॒बा॒ध॒व॒त॑
 इति॑ वि॒बा॒ध – व॒ते । अ॒ग्नये॑ प्र॒तीक॑व॒ते । प्र॒तीक॑व॒ते यत् । प्र॒तीक॑व॒त॑
 इति॑ प्र॒तीक – व॒ते । यद॑ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒वते॑ । प्र॒वते॑ नि॒र॒व॒पन् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

प्र॒व॒त॒ इति॑ प्र – व॒ते । नि॒र॒व॒प॒न् । या॒नि । नि॒र॒व॒प॒न्निति॑ निः–अ॒व॒प॒न् ।
या॒न्ये॒व । ए॒व पु॒र॒स्तात् । पु॒र॒स्ताद् र॒क्षाञ्॑सि ।

र॒क्षाञ्॑स्यासन् । 2 (50/57)

T.S.2.4.1.3 - Kramam

आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒न प्र । प्रा॒णु॒द॒न्त । अ॒नु॒द॒न्त यत् ।
य॒द॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते या॒नि । वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑
वि॒बा॒ध – व॒ते । या॒न्ये॒व । ए॒वा॒भि॒तः । अ॒भि॒तो र॒क्षाञ्॑सि ।
र॒क्षाञ्॑स्यासन् । आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒न वि । व्य॒बा॒ध॒न्त ।
अ॒बा॒ध॒न्त यत् । य॒द॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते । प्र॒ती॒क॒व॒ते या॒नि ।
प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क – व॒ते । या॒न्ये॒व । ए॒व प॒श्चात् । प॒श्चाद्
र॒क्षाञ्॑सि । र॒क्षाञ्॑स्यासन् । आ॒स॒न् ता॒नि । ता॒नि ते॒न । ते॒नाप॑ ।
अ॒पा॒नु॒द॒न्त । अ॒नु॒द॒न्त त॒तः । त॒तो दे॒वाः । दे॒वा अ॒भ॒व॒न् । अ॒भ॒व॒न्
प॒रा । प॒रा ऽसु॒राः । अ॒सु॒रा यः । यो भ्रा॒तृ॒व्य॒वा॒न् । भ्रा॒तृ॒व्य॒वा॒न्थ्
स्यात् । भ्रा॒तृ॒व्य॒वा॒निति॑ भ्रा॒तृ॒व्य–वा॒न् । स्या॒थ् सः । स स्प॒र्द्ध॒मा॒नः ।
स्प॒र्द्ध॒मा॒न ए॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या । इ॒ष्ट्या य॒जे॒त । य॒जे॒ता॒ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ प्र॒व॒ते । प्र॒व॒ते पु॒रो॒डा॒शम् । प्र॒व॒त॒ इति॑ प्र – व॒ते ।

पु॒रो॒डा॒श॒म॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒म् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒म् निः ।

अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद॒ग्नये॑ ॥

अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते ऽग्नये॑ ॥

वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑ वि॒बा॒ध - व॒ते । 3 (50/56)

T.S.2.4.1.4 - Kramam

अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते । प्र॒ती॒क॒व॒ते यत् । प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क - व॒ते ।

यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒व॒ते । प्र॒व॒ते नि॒र्व॒प॒ति । प्र॒व॒त इति॑ प्र - व॒ते ।

नि॒र्व॒प॒ति यः । नि॒र्व॒प॒तीति॑ निः - व॒प॒ति । य ए॒व । ए॒वास्मा॑त् ।

अ॒स्माच्छ्रे॑या॒न् । श्रे॒या॒न् भ्रातृ॑व्यः । भ्रातृ॑व्यस्तम् । तम् ते॒न । ते॒न प्र ।

प्र णु॑द॒ते । नु॑द॒ते यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ वि॒बा॒ध॒व॒ते । वि॒बा॒ध॒व॒ते यः ।

वि॒बा॒ध॒व॒त इति॑ वि॒बा॒ध - व॒ते । य ए॒व । ए॒वैने॑न । ए॒नेन॑ स॒दृङ्ङ् ।

स॒दृङ् तम् । स॒दृङ्ङि॑ति॒ स - दृङ्ङ् । तम् ते॒न । ते॒न वि ।

वि बा॑ध॒ते । बा॒ध॒ते यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प्र॒ती॒क॒व॒ते ।

प्र॒ती॒क॒व॒ते यः । प्र॒ती॒क॒व॒त इति॑ प्र॒ती॒क - व॒ते । य ए॒व । ए॒वास्मा॑त् ।

अ॒स्मात् पा॒पी॒या॒न् । पा॒पी॒या॒न् तम् । तम् ते॒न । ते॒नाप॑ । अ॒प नु॑द॒ते ।

नु॑द॒ते प्र । प्र श्रे॑या॒ऽसम् । श्रे॑या॒ऽसम् भ्रातृ॑व्यम् । भ्रातृ॑व्यम् नु॑द॒ते ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

नुद॑ते ऽति॑ । अति॑ स॒दृश॑म् । स॒दृश॑म् क्रा॒मति॑ । क्रा॒मति॑ न । नै॒नम् ।
ए॒नम् पा॑पी॒यान् । पा॑पी॒याना॑प्नोति । आ॒प्नोति॑ यः । य ए॒वम् ( ) ।
ए॒वं वि॒द्वान् । वि॒द्वाने॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या॑ । इ॒ष्ट्या॑ यज॑ते ।
यज॑त इति॑ यज॑ते ॥ 4 (54/60)

(वृ॒णाम॑है॒ यत् – पु॒रस्ता॑द् रक्षा॑ऽसि – व॒पेद॒ग्नये॑ वि॒बाध॑वत् – ए॒वं
– च॒त्वारि॑ च) (A1)

T.S.2.4.2.1 - Kramam

दे॒वासु॑राः स॒म्य॑त्ताः । दे॒वासु॑रा इति॑ दे॒व – अ॒सु॒राः ।
स॒म्य॑त्ता आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॑ सं-य॒त्ताः । आ॒सन् ते ।
ते दे॒वाः । दे॒वा अ॑ब्रुवन् । अ॒ब्रु॒वन् यः । यो नः॑ । नो वी॒र्या॑वत्तमः ।
वी॒र्या॑वत्तमस्तम् । वी॒र्या॑वत्तम इति॑ वी॒र्या॑वत् – तमः॑ । तम॑नु ।
अनु॑ स॒मार॑भा॒महै॑ । स॒मार॑भा॒महा॑ इति॑ । स॒मार॑भा॒महा॑ इति॑
सम् – आ॒र॒भा॒महै॑ । इति॑ ते । त इ॒न्द्रम् । इ॒न्द्रम॑ब्रुवन् ।
अ॒ब्रु॒वन् त्वम् । त्वं वै॑ । वै नः॑ । नो वी॒र्या॑वत्तमः । वी॒र्या॑वत्तमोऽसि॑ ।
वी॒र्या॑वत्तम इति॑ वी॒र्या॑वत् – तमः॑ । अ॒सि॒ त्वाम् । त्वाम॑नु ।

अनु॑ स॒मा॒र॒भा॒म॒है । स॒मा॒र॒भा॒म॒हा इति॑ । स॒मा॒र॒भा॒म॒हा इति॑
 सम् - आ॒र॒भा॒म॒है । इति॑ सः । सौ॑ ऽब्रवीत् । अ॒ब्रवीत् तिस्रः॑ ।
 तिस्रो॑ मे॑ । म॒ इ॒माः । इ॒मा स्त॒नुवः॑ । त॒नुवो॑ वी॒र्या॑वतीः । वी॒र्या॑वती
 स्ताः । वी॒र्या॑वतीरिति॑ वी॒र्य - वतीः॑ । ताः प्री॑णीत । प्री॑णीताथ ।
 अथा॑सुरान् । अ॒सुरा॒न॒भि । अ॒भि भ॒विष्य॑थ । भ॒विष्य॑थेति॑ । इति॑ ताः ।
 ता वै । वै ब्रू॑हि । ब्रू॒हीति॑ । इत्य॑ब्रुवन् । अ॒ब्रुव॑न्नियम् ।
 इ॒यम॑हो॒मुक् । अ॒हो॒मु॒गिय॑म् । अ॒हो॒मु॒गित्य॑हः - मुक् ।
 इ॒यं वि॑मृ॒धा । वि॒मृ॒धेय॑म् । वि॒मृ॒धेति॑ वि - मृ॒धा । इ॒यमि॑न्द्रि॒याव॑ती ।
 इन्द्रि॒याव॑तीति॑ । इन्द्रि॒याव॑तीतीन्द्रि॒य - वती॑ । 5 (50/60)

T.S.2.4.2.2 - Kramam

इत्य॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवीत् ते॑ । त इन्द्रा॑य । इन्द्रा॑याहो॒मुचै॑ ।
 अ॒हो॒मुचै॑ पुरो॒डाश॑म् । अ॒हो॒मुच॑ इत्य॑हः - मुचै॑ ।
 पुरो॒डाश॑मेकादशकपालम् । एकादशकपालम् निः ।
 एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निर॑वपन् । अ॒वप॑न्निन्द्रा॑य ।
 इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ । वैमृ॒धायेन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑ते यत् ।
 इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य - वते॑ । यदिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑याहो॒मुचै॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

अ॒हो॒मु॒चे॒ नि॒रव॒पन् । अ॒हो॒मु॒च इ॒त्य॒हः॑ – मु॒चे॑ ।
नि॒रव॒पन् अ॒हसः॑ । नि॒रव॒पन्नि॒तिनिः॑ – अ॒वपन् । अ॒हस॑ ए॒व ।
ए॒व ते॒न । ते॒नामु॒च्यन्त॑ । अ॒मु॒च्यन्त॑ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ ।
वैमृ॒धाय॑ मृ॒धः । मृ॒ध ए॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नाप॑ । अ॒पा॒घ्नत॑ ।
अ॒घ्नत॑ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑त इन्द्रि॒यम् ।
इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य – व॑ते । इन्द्रि॒यमे॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नात्म॑न् ।
आ॒त्मन्ना॒दध॑त । अ॒दध॑त त्रयस्त्रि॒ंशत्क॑पालम् । त्रयस्त्रि॒ंशत्क॑पालम्
पु॒रोडा॑शम् । त्रयस्त्रि॒ंशत्क॑पालमि॒ति त्रय॑स्त्रि॒ंशत् – क॑पालम् ।
पु॒रोडा॑शम् निः । नि॒रव॒पन् । अ॒वपन्॑ त्रयस्त्रि॒ंशत् । त्रय॑स्त्रि॒ंशद् वै ।
त्रय॑स्त्रि॒ंशदि॒ति त्रयः॑ – त्रि॒ंशत् । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑स्ताः । ता इन्द्रः॑ ।
इन्द्र॑ आ॒त्मन् । आ॒त्मन्नु॑ । अनु॑ स॒मा॒रम्भ॑यत । स॒मा॒रम्भ॑यत भू॒त्यै॑ ।
स॒मा॒रम्भ॑यतेति सं – आ॒रम्भ॑यत । भू॒त्यै॑ ता॒म् । 6 (50/59)

T.S.2.4.2.3 - Kramam

तां वा॒व । वा॒व दे॒वाः । दे॒वा वि॒जि॒तिम् । वि॒जि॒तिमु॒त्तमा॑म् ।
वि॒जि॒तिमि॒ति वि॒ – जि॒तिम् । उ॒त्तमा॑मसु॒रैः । उ॒त्तमा॑मित्यु॒त्तमा॑म् ।
असु॒रैर् वि॒ । व्य॒जय॑न्त । अ॒जय॑न्त यः । यो भ्रा॒तृव्य॑वान् ।

भ्रातृ॑व्यवान्त् स्यात् । भ्रातृ॑व्यवानिति॑ भ्रातृ॑व्य - वान् । स्यात् सः ।
 स स्पर्ध॑मानः । स्पर्ध॑मान ए॒तया॑ । ए॒तयेष्ट्या॑ । इष्ट्या॑ यजेत ।
 यजे॑तेन्द्रा॒य । इन्द्रा॑या॒होमु॑चै । अ॒होमु॑चै पुरो॒डाश॑म् । अ॒होमु॑च
 इत्य॑हः-मु॒चै । पुरो॒डाश॑मेकादशकपालम् । एकादशकपालम् निः ।
 एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेदिन्द्रा॑य ।
 इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ । वैमृ॒धायेन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते ।
 इन्द्रि॒याव॑ते ऽह॑सा । इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य - व॑ते । अ॒हसा॑ वै ।
 वा ए॒षः । ए॒ष गृ॑हीतः । गृ॒हीतो॑ यस्मात् । यस्मा॑च्छ्रे॒यान् । श्रे॒यान्
 भ्रातृ॑व्यः । भ्रातृ॑व्यो यत् । यदिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑या॒होमु॑चै । अ॒होमु॑चै
 निर्व॑पति । अ॒होमु॑च इत्य॑हः - मु॒चै । निर्व॑पत्य॒हसः॑ ।
 निर्व॑पतीति॑ निः - व॑पति । अ॒हस॑ ए॒व । ए॒व तेन॑ । तेन॑ मुच्यते ।
 मुच्य॑ते मृ॒धा । मृ॒धा वै । वा ए॒षः । ए॒षो ऽभि॑षण्णः । अ॒भिष॑ण्णो
 यस्मात् । अ॒भिष॑ण्ण इत्य॑भि - सन्नः । यस्मा॑त् समा॒नेषु॑ ।
 समा॒नेष्वन्यः॑ । अन्यः॑ श्रे॒यान् । श्रे॒यानु॑त ( ) ।
 उ॒ताभ्रातृ॑व्यः । 7 (50/59)

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

T.S.2.4.2.4 - Kramam

अ॒भ्रा॒तृ॒व्यो॒ यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वैमृ॒धाय॑ । वैमृ॒धाय॑ मृ॒धः ।
मृ॒ध ए॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नाप॑ । अप॑ ह॒ते । ह॒ते यत् । य॒दिन्द्रा॑य ।
इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑त इन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य-व॑ते ।
इन्द्रि॒यमे॒व । ए॒व ते॒न । ते॒नात्म॑न् । आ॒त्मन् ध॑त्ते ।
ध॑त्ते त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम् । त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालम् पु॒रोडा॑शम् ।
त्रयस्त्रिं॒शत्क॑पालमि॒ति त्रयस्त्रिं॒शत्-क॑पालम् । पु॒रोडा॑शम् निः ।
निर् व॑पति । व॒पति॒ त्रयस्त्रिं॒शत् । त्रयस्त्रिं॒शद् वै । त्रयस्त्रिं॒शदि॒ति॒
त्रयः-त्रिं॒शत् । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑स्ताः । ता ए॒व । ए॒व य॑ज॒मानः॑ ।
य॑ज॒मान आ॒त्मन् । आ॒त्मन्नु॑ । अनु॒ स॒मा॒रम्भ॑यते । स॒मा॒रम्भ॑यते भू॒त्यै॑ ।
स॒मा॒रम्भ॑यत इति॒ सम् - आ॑रम्भयते । भू॒त्यै सा॑ । सा वै । वा ए॒षा ।
ए॒षा वि॒जि॒तिः । वि॒जि॒तिर् नाम॑ । वि॒जि॒तिरि॒ति वि-जि॒तिः । ना॒मेष्टिः॑ ।
इष्टि॑र् यः । य ए॒वम् । ए॒वं वि॒द्वान् । वि॒द्वाने॒तया॑ । ए॒तये॒ष्ट्या॑ ।
इष्ट्या॑ य॒ज॒ते । य॒ज॒त उत्त॑माम् । उत्त॑मामे॒व । उत्त॑मामि॒त्युत्-त॑माम् ।
ए॒व वि॒जि॒तम् । वि॒जि॒तिम् भ्रा॒तृ॒व्येण॑ । वि॒जि॒तिमि॒ति वि - जि॒तिम् ।

भ्रातृ॑व्येण॒ वि । वि॑ जय॒ते । जय॑त इति॒ जय॑ते ॥ 8 (49/56)

(इ॒न्द्रि॒याव॑ती - भू॒त्या - उ॒तै - का॒न्न पञ्चा॑शच्च) (A2)

T.S.2.4.3.1 - Kramam

दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑त्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः ।
स॒म्य॑त्ता आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॒ स॒म्य॑त्ताः । आ॒सन् तेषा॑म् ।
तेषा॑म् गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्र्यो॒जः । ओ॒जो ब॒लम् । ब॒ल॒मिन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॑यं
वी॒र्य॑म् । वी॒र्य॑म् प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति प्र - जा॒म् ।
प॒शून् स॒ङ्गृ॒ह्य । स॒ङ्गृ॒ह्यादा॑य । स॒ङ्गृ॒ह्येति॑ स॒म्य॑त्ताः ।
आ॒दाया॑प॒क्रम्य॑ । आ॒दाये॑त्या - दा॒य । अ॒प॒क्र॒म्याति॑ष्ठत् ।
अ॒प॒क्र॒म्येत्य॑प - क्र॒म्य । अ॒ति॑ष्ठत् ते । ते ऽम॑न्यन्त ।
अ॒म॒न्यन्त॑ य॒तरान् । य॒तरान् वै । वा इ॒यम् । इ॒यमु॑पाव॒थ्स्य॑ति ।
उ॒पाव॑थ्स्य॒ति ते । उ॒पाव॑थ्स्य॒तीत्यु॑प - आ॒व॒थ्स्य॑ति । त इ॒दम् ।
इ॒दं भ॑विष्यन्ति । भ॒विष्य॑न्तीति॒ । इति॑ ता॒म् । तां वि॑ । व्य॒ह्वय॑न्त ।
अ॒ह्वय॑न्त वि॒श्वक॑र्मन् । वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑ । वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑
वि॒श्व - क॑र्मन् । इति॑ दे॒वाः । दे॒वा दा॑भि । दा॒भीति॑ । इत्य॑सु॒राः ।
अ॒सु॒राः सा । सा न । ना॒न्य॒तरान् । अ॒न्य॒तरा॑श्च न । च नो॑पाव॒र्तत॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

उपाव॑र्तत ते । उपाव॑र्ततेत्यु॒प – आव॑र्तत । ते दे॒वाः । दे॒वा ए॒तत् ।
ए॒तद् य॒जुः । य॒जुर॑पश्यन् । अ॒पश्य॑न्नो॒जः । ओ॒जो॑ऽसि । अ॒सि स॒हः ।
स॒हो॑ऽसि । अ॒सि ब॒लम् । ब॒लम॑सि । अ॒सि भ्रा॑जः । 9 (50/59)

T.S.2.4.3.2 - Kramam

भ्रा॒जो॑ऽसि । अ॒सि दे॒वाना॑म् । दे॒वानां॑ धा॒म ।
धा॒म ना॒म । ना॒मा॑ऽसि । अ॒सि वि॒श्वम् । वि॒श्वम॑सि । अ॒सि वि॒श्वायुः॑ ।
वि॒श्वायुः॑ स॒र्वम् । वि॒श्वायु॑रिति वि॒श्व – आ॒युः । स॒र्वम॑सि । अ॒सि
स॒र्वायुः॑ । स॒र्वायु॑रभि॒भूः । स॒र्वायु॑रिति स॒र्व – आ॒युः । अ॒भिभू॑रिति ।
अ॒भिभू॑रित्य॒भि – भूः । इति॑ वाव । वाव दे॒वाः । दे॒वा अ॒सुरा॑णाम् ।
अ॒सुरा॑णा॒मो॒जः । ओ॒जो ब॒लम् । ब॒लमि॑न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ ।
वी॒र्यम् प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् ।
प॒शून् वृ॒ज्जत॑ । अ॒वृ॒ज्जत॑ यत् । यद् गा॒यत्री॑ । गा॒यत्र्य॑प॒क्रम्य॑ ।
अ॒प॒क्रम्या॑तिष्ठत् । अ॒प॒क्रम्ये॑त्य॒प – क्रम्य॑ । अ॒तिष्ठत् तस्मा॑त् ।
तस्मा॑दे॒ताम् । ए॒ताम् गा॒यत्री॑ । गा॒यत्री॑ति । इ॒तीष्टि॑म् । इ॒ष्टिमा॑हुः ।
आ॒हुः स॒म्व॑त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रो वै । स॒म्व॑त्स॒र इति॑
सं – व॒त्स॒रः । वै गा॒यत्री॑ । गा॒यत्री॑ स॒म्व॑त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रो वै ।

सम्॑व॒त्सर॑ इति॑ सम् - व॒त्सरः॑ । वै तत् । तद॑प॒क्रम्य॑ ।
 अ॒प॒क्रम्या॑तिष्ठत् । अ॒प॒क्रम्ये॑त्यप॒-क॒म्य । अ॒तिष्ठ॑द् यत् । यदे॑तया॑ ।
 ए॒तया॑ दे॒वाः । दे॒वा अ॒सुरा॑णाम् । अ॒सुरा॑णामो॒जः । ओ॒जो ब॒लम् ।
 ब॒लमि॑न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ ( ) । वी॒र्यम्॑ प्र॒जाम् । 10 (50/58)

T.S.2.4.3.3 - Kramam

प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति प्र - जा॒म् । प॒शून् वृ॒ज्जत॑ ।
 अ॒वृ॒ज्जत॑ तस्मा॑त् । तस्मा॑दे॒ताम् । ए॒ताः सम्॑व॒र्गः । सम्॑व॒र्ग इति॑ ।
 सम्॑व॒र्ग इति॑ सम् - वर्गः॑ । इ॒तीष्टि॑म् । इ॒ष्टिमा॑हुः । आ॒हुर् यः ।
 यो भ्रा॑तृव्य॒वान् । भ्रा॑तृव्य॒वान् स्या॑त् । भ्रा॑तृव्य॒वानि॑ति भ्रा॑तृव्य॒वान् ।
 स्या॑त् सः । स स्प॑र्द्ध॒मानः॑ । स्प॑र्द्ध॒मान ए॒तया॑ । ए॒तये॑ष्ट्या॑ ।
 इ॒ष्ट्या य॑जेत । य॒जेता॑ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ सम्॑व॒र्गाय॑ । सम्॑व॒र्गाय॑
 पु॒रोडा॑शम् । सम्॑व॒र्गाये॑ति॑ सम् - वर्गा॑य । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
 अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
 व॑पेत् तम् । तः शृ॑तम् । शृ॑तमा॒सन्नम्॑ । आ॒सन्नमे॑तेन॑ ।
 आ॒सन्नमि॒त्या - स॒न्नम् । ए॒तेन॑ यजु॒षा । यजु॒षाऽभि॑ । अ॒भिमृ॑शेत् ।
 मृ॒शेदो॑जः । ओ॒ज ए॒व । ए॒व ब॒लम् । ब॒लमि॑न्द्रि॒यम् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

इन्द्रि॑यं वी॒र्यम् । वी॒र्यं प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प॒शून् । प्र॒जामि॑ति
प्र – जा॒म् । प॒शून् भ्रा॑तृव्यस्य । भ्रा॑तृव्यस्य वृ॒ङ्क्ते । वृ॒ङ्क्ते भ॑वति ।
भव॑त्यात्म॒ना । आ॒त्म॒ना परा॑ । परा॑ ऽस्य । अ॒स्य भ्रा॑तृव्यः ।
भ्रा॑तृव्यो भवति । भव॑तीति भवति ॥ 11 (45/52)

(ब॒ल॒म॒स्ये – तया॑ दे॒वा अ॒सु॒रा॒णामो॒जो ब॒ल॒मिन्द्रि॑यं वी॒र्यं –
पञ्च॑चत्वारि॒ंशच्च) (A3)

T.S.2.4.4.1 - Kramam

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाः । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा – प॑तिः । प्र॒जा अ॑सृजत ।
प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । अ॒सृज॑त ताः । ता अ॒स्मात् । अ॒स्मात् सृ॑ष्टाः ।
सृ॑ष्टाः परा॒चीः । परा॒चीरा॑यन् । आ॒यन् ताः । ता यत्र॑ । यत्रा॑वसन् ।
अ॒वस॑न् ततः । ततो॑ ग॒र्मुत् । ग॒र्मुदु॑त् । उ॒दति॑ष्ठत् । अ॒तिष्ठ॑त् ताः ।
ता बृ॒हस्प॑तिः । बृ॒हस्प॑तिश्च । चान्व॑वैताम् । अ॒न्ववै॑तां सः ।
अ॒न्ववै॑तामित्य॒नु – अ॒वैता॑म् । सोऽब्र॑वीत् । अ॒ब्रवी॑द् बृ॒हस्प॑तिः ।
बृ॒हस्प॑तिरनया॑ । अनया॑ त्वा । त्वा प्र॑ । प्र ति॑ष्ठानि । ति॒ष्ठान्य॑थ ।
अथ॑ त्वा । त्वा प्र॒जाः । प्र॒जा उ॒पाव॑थ्स्यन्ति । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः ।
उ॒पाव॑थ्स्यन्तीति । उ॒पाव॑थ्स्यन्तीत्यु॒प – आ॒वथ्स्य॑न्ति । इति॑ तम् ।

तम् प्र । प्रातिष्ठत् । अतिष्ठत् ततः । ततो वै । वै प्रजापतिम् ।
 प्रजापतिम् प्रजाः । प्रजापतिमिति प्रजा-पतिम् । प्रजा उपावर्तन्त ।
 प्रजा इति प्र - जाः । उपावर्तन्त यः । उपावर्तन्तेत्युप - आवर्तन्त ।
 यः प्रजाकामः । प्रजाकामः स्यात् । प्रजाकाम इति प्रजा - कामः ।
 स्यात् तस्मै ॥ तस्मा एतम् । एतम् प्राजापत्यम् । प्राजापत्यम्
 गार्मुतम् । प्राजापत्यमिति प्राजा - पत्यम् । गार्मुतम् चरुम् ।
 चरुम् निः । निर् वपेत् । वपेत् प्रजापतिम् । प्रजापतिमेव ।
 प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । 12 (50/61)

T.S.2.4.4.2 - Kramam

एव स्वेन । स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति
 भाग - धेयेन । उप धावति । धावति सः । स एव । एवास्मै ॥
 अस्मै प्रजाम् । प्रजाम् प्र । प्रजामिति प्र - जाम् । प्र जनयति ।
 जनयति प्रजापतिः । प्रजापतिः पशून् । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः ।
 पशूनसृजत । असृजत ते । ते ऽस्मात् । अस्माथ् सृष्टाः ।
 सृष्टाः पराञ्चः । पराञ्च आयन् । आयन् ते । ते यत्र । यत्रावसन् ।
 अवसन् ततः । ततो गर्मुत् । गर्मुदुत् । उदतिष्ठत् । अतिष्ठत् तान् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

तान् पू॒षा । पू॒षा च॑ । चान्व॑वैताम् । अ॒न्ववै॑ताꣳ सः ।
अ॒न्ववै॑तामित्यनु – अवै॑ताम् । सो॑ ऽब्रवीत् । अब्रवीत् पू॒षा ।
पू॒षा ऽनया॑ । अ॒नया॑ मा । मा प्र॑ । प्र तिष्ठ॑ । तिष्ठाथ॑ । अथ॑ त्वा ।
त्वा प॑शवः । प॑शव उपाव॑थ्स्यन्ति । उपाव॑थ्स्यन्तीति॑ ।
उपाव॑थ्स्यन्तीत्युप – आव॑थ्स्यन्ति । इति॑ माम् । माम् प्र॑ । प्र तिष्ठ॑ ।
तिष्ठेति॑ । इति॑ सोमः॑ । सोमो॑ ऽब्रवीत् । अब्रवीन्॑ मम॑ । मम॑ वै ।
वा अ॑कृष्टपच्यम् । 13 (50/55)

T.S.2.4.4.3 - Kramam

अ॑कृष्टपच्यमिति॑ । अ॑कृष्टपच्यमित्य॑कृष्ट – प॒च्यम् । इत्यु॑भौ । उ॒भौ
वा॒म् । वा॒म् प्र॑ । प्र तिष्ठानि॑ । तिष्ठानीति॑ । इत्य॑ब्रवीत् । अब्रवीत् तौ ।
तौ प्र॑ । प्रातिष्ठत् । अतिष्ठत् ततः॑ । ततो॑ वै । वै प्रजा॑पतिम् ।
प्रजा॑पतिम् प॑शवः । प्रजा॑पतिमिति॑ प्रजा-पतिम् । प॑शव उपाव॑र्तन्त ।
उपाव॑र्तन्त यः । उपाव॑र्तन्तेत्युप – आव॑र्तन्त । यः प॑शुकामः ।
प॑शुकामः स्यात् । प॑शुकाम इति॑ प॒शु – का॒मः । स्यात् तस्मै॑ ।
तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तꣳ सो॒मापौ॑ष्णम् । सो॒मापौ॑ष्णम् गा॒र्मु॒तम् ।
सो॒मापौ॑ष्णमिति॑ सोमा – पौ॑ष्णम् । गा॒र्मु॒तम् च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ ।

नि॒र् व॑पेत् । व॑पेथ् सो॒मापू॑षणौ । सो॒मापू॑षणावे॒व । सो॒मापू॑षणावि॒ति
 सो॒मा - पू॑षणौ । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प ।
 भा॒गधे॑येनेति॒ भाग॑ - धे॑येन । उ॒प धा॑वति । धा॑वति तौ । ता॒वे॒व ।
 ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प॑शून् । प॑शून् प्र । प्र ज॑नयतः । ज॑नयतः सोमः ।
 सो॒मो वै । वै रे॑तो॒धाः । रे॑तो॒धाः पू॑षा । रे॑तो॒धा इति॑ रे॒तः - धाः ।
 पू॑षा प॑शूनाम् । प॑शूनाम् प्र॒ज॒नयि॑ता । प्र॒ज॒नयि॑ता सोमः ।
 प्र॒ज॒नयि॑तेति॒ प्र - ज॑नयिता । सोम॑ ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रे॑तः ।
 रे॒तो द॑धाति । द॑धाति पू॑षा ( ) । पू॑षा प॑शून् । प॑शून् प्र । प्र ज॑नयति ।
 ज॑नयतीति॒ ज॑नयति ॥ 14 (53/62)

(व॑पेत् प्र॒जाप॑तिं - वै - द॑धाति पू॑षा - त्रीणि॑ च) (A4)

T.S.2.4.5.1 - Kramam

अ॒ग्ने गो॑भिः । गो॑भिर् नः । न आ । आ ग॑हि । ग॑ही॒न्दौ ।
 इ॒न्दो पु॑ष्ट्या । इ॒न्दो इ॒ती॒न्दौ । पु॑ष्ट्या जु॒षस्व । जु॒षस्व नः ।
 न इति॑ नः ॥ इ॒न्द्रो ध॑र्ता । ध॑र्ता गृ॒हेषु॑ । गृ॒हेषु॑ नः । न इति॑ नः ॥
 स॒विता यः । यः स॒हस्रि॑यः । स॒हस्रि॑यः सः । स नः । नो गृ॒हेषु॑ ।
 गृ॒हेषु॑ रा॒रणत् । रा॒रण॑दिति॒ रा॒रणत् ॥ आ पू॑षा । पू॑षा ए॒तु । ए॒त्वा ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

आ वसु । वस्विति वसु ॥ धाता ददातु । ददातु नः । नो रयिम् ।
रयिमीशानः । ईशानो जगतः । जगतस्पतिः । पतिरिति पतिः ॥
स नः । नः पूर्णेन । पूर्णेन वावनत् । वावनदिति वावनत् ॥
त्वष्टा यः । यो वृषभः । वृषभो वृषा । वृषा सः । स नः ।
नो गृहेषु । गृहेषु राणत् । राणदिति राणत् ॥ सहस्रेणायुतेन ।
अयुतेन च । चेति च ॥ येन देवाः । देवा अमृतम् ( ) ।
अमृतं दीर्घम् । 15 (50/51)

T.S.2.4.5.2 - Kramam

दीर्घञ् श्रवः । श्रवो दिवि । दिव्यैरयन्त । ऐरयन्तेत्यैरयन्त ॥
रायस्पोष । पोष त्वम् । त्वमस्मभ्यम् । अस्मभ्यम् गवाम् ।
अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । गवाम् कुल्मिम् । कुल्मिम् जीवसे ।
जीवस आ । आ युवस्व । युवस्वेति युवस्व ॥ अग्निर् गृहपतिः ।
गृहपतिः सोमः । गृहपतिरिति गृह – पतिः । सोमो विश्ववनिः ।
विश्ववनिः सविता । विश्ववनिरिति विश्व – वनिः । सविता सुमेधाः ।
सुमेधाः स्वाहा । सुमेधा इति सु – मेधाः । स्वाहेति स्वाहा ॥
अग्ने गृहपते । गृहपते यः । गृहपत इति गृह – पते । यस्तै ।

ते घृत्यः । घृत्यो भागः । भागस्तेन । तेन सहः । सह ओजः ।

ओज आक्रममाणाय । आक्रममाणाय धेहि ।

आक्रममाणायेत्या ॥ – क्रममाणाय । धेहि श्रैष्ठ्यात् । श्रैष्ठ्यात् पथः ।

पथो मा । मा योषम् । योषम् मूर्द्धा । मूर्द्धा भूयासम् ।

भूयास७ स्वाहा । स्वाहेति स्वाहा ॥ 16 (38/44)

(अमृत – मष्टात्रिंशच्च) (A5)

T.S.2.4.6.1 - Kramam

चित्रया यजेत । यजेत पशुकामः । पशुकाम इयम् । पशुकाम
इति पशु – कामः । इयं वै । वै चित्रा । चित्रा यत् । यद् वै ।

वा अस्याम् । अस्यां विश्वम् । विश्वम् भूतम् । भूतमधि ।

अधि प्रजायते । प्रजायते तेन । प्रजायत इति प्र – जायते ।

तेनेयम् । इयम् चित्रा । चित्रा यः । य एवम् । एवं विद्वान् ।

विद्वा७श्चित्रया । चित्रया पशुकामः । पशुकामो यजते । पशुकाम
इति पशु – कामः । यजते प्र । प्र प्रजया । प्रजया पशुभिः ।

प्रजयेति प्र – जया । पशुभिर् मिथुनैः । पशुभिरिति पशु – भिः ।

मिथुनैर् जायते । जायते प्र । प्रैव । एवाग्नेयेन । आग्नेयेन वापयति ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

वा॒पय॑ति॒ रे॒तः । रे॒तः सौ॒म्येन॑ । सौ॒म्येन॑ द॒धाति॑ । द॒धाति॑ रे॒तः ।
रे॒त ए॒व । ए॒व हि॒तम् । हि॒तम् त्व॑ष्टा । त्व॑ष्टा रू॒पाणि॑ । रू॒पाणि॑ वि ।
वि क॑रोति । क॑रोति सा॒रस्व॑तौ । सा॒रस्व॑तौ भ॒वतः॑ । भ॒वत॑ ए॒तत् ।
ए॒तद् वै । वै दै॒व्यम् । दै॒व्यम् मि॒थुन॑म् । मि॒थुन॑म् दै॒व्यम् । दै॒व्यमे॒व ।
ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै मि॒थुन॑म् । 17 (50/55)

T.S.2.4.6.2 - Kramam

मि॒थुन॑म् म॒द्ध्यतः॑ । म॒द्ध्यतो॑ द॒धाति॑ । द॒धाति॑ पु॒ष्ट्यै॑ । पु॒ष्ट्यै॑
प्र॒जन॑नाय । प्र॒जन॑नाय सि॒नीवा॒ल्यै । प्र॒जन॑नायेति प्र – ज॒नना॑य ।
सि॒नीवा॒ल्यै च॒रुः । च॒रुर् भ॑वति । भ॑वति वाक् । वाग् वै ।
वै सि॒नीवा॒ली । सि॒नीवा॒ली पु॒ष्टिः । पु॒ष्टिः ख॒लु । ख॒लु वै ।
वै वाक् । वाक् पु॒ष्टिम् । पु॒ष्टिमे॒व । ए॒व वाच॑म् । वाच॑मु॒प । उ॒पैति॑ ।
ए॒त्यैन्द्रः॑ । ऐ॒न्द्र उ॒त्तमः॑ । उ॒त्तमो॑ भ॒वति॑ । उ॒त्तम॑ इ॒त्युत् – त॒मः ।
भ॑वति ते॒न । ते॒नैव॑ । ए॒व तत् । तन्मि॒थुन॑म् । मि॒थुन॑ स॒प्त ।
स॒प्तैता॑नि । ए॒तानि॑ ह॒वी॒षि । ह॒वी॒षि भ॑वन्ति । भ॑वन्ति स॒प्त ।
स॒प्त ग्रा॒म्याः । ग्रा॒म्याः प॒शवः॑ । प॒शवः॑ स॒प्त । स॒प्तार॑ण्याः ।
आ॒रण्याः॑ स॒प्त । स॒प्त छ॒न्दा॒सि । छ॒न्दा॒स्युभ॑यस्य ।

उ॒भय॒स्याव॑रुद्ध्यै । अ॒वरु॑द्ध्य॒ आ॒थ । अ॒वरु॑द्ध्य॒ इत्य॑व – रु॒द्ध्यै ।
 अथै॒ताः । ए॒ता आ॑हु॒तीः । अ॑हु॒तीर् जु॑होति । आ॑हु॒तीरि॒त्या – हु॒तीः ।
 जु॑होत्ये॒ते । ए॒ते वै । वै दे॒वाः । दे॒वाः पु॑ष्टि॒पत॑यः । पु॑ष्टि॒पत॑यस्ते ।
 पु॑ष्टि॒पत॑य इति पु॑ष्टि-प॒तयः । त ए॒व ( ) । ए॒वास्मि॑न् ।
 अ॒स्मिन् पु॑ष्टिम् । पु॑ष्टिम् द॒धति॑ । द॒धति॑ पु॑ष्यति । पु॑ष्यति प्र॒जया॑ ।
 प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ । प्र॒जये॑ति प्र – ज॒या । प॒शुभि॑रथो॑ । प॒शुभि॑रिति॑
 प॒शु – भिः॑ । अथो॒ यत् । अथो॒ इत्य॑थो॑ । यदे॒ताः । ए॒ता आ॑हु॒तीः ।
 आ॑हु॒तीर् जु॑होति । आ॑हु॒तीरि॒त्या – हु॒तीः । जु॑होति॒ प्रति॑ष्ठित्यै ।
 प्रति॑ष्ठित्या इति॒ प्रति॑ – स्थि॒त्यै ॥ 18 (62/71)

(अ॒स्मै – त ए॒व – द्वा॒दश॑ च) (A6)

T.S.2.4.7.1 - Kramam

मा॒रुत॑म॒सि । अ॒सि म॑रुताम् । म॒रुता॑मो॒जः । ओ॒जो ऽपा॑म् ।
 अ॒पा॒म् धा॑राम् । धा॒राम् भि॑न्धि । भि॒न्धि र॑मयत । र॒मय॑त म॒रुतः॑ ।
 म॒रुतः॑ श्ये॒नम् । श्ये॒नमा॑यि॒नम् । आ॑यि॒नम् म॑नो॒जव॑सम् । म॑नो॒जव॑सं
 वृ॑षणम् । म॑नो॒जव॑समि॒ति म॑नः – ज॒वस॑म् । वृ॑षणं सु॒वृक्ति॑म् ।
 सु॒वृक्ति॑मि॒ति सु॒-वृ॑क्तिम् ॥ ये॒न श॑र्द्धः । श॒र्द्ध उ॒ग्रम् । उ॒ग्रम॑वसृष्टम् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

अव॒सृष्ट॑मेति । अव॒सृष्ट॑मित्यव – सृष्ट॑म् । एति॒ तत् । तद॒श्विना॑ ।
अ॒श्विना॑ परि॒ । परि॑ ध॒त्तम् । ध॒त्तञ् स्व॑स्ति । स्व॒स्तीति॑ स्व॒स्ति ॥
पु॒रोवा॑तो व॒र्षन् । पु॒रोवा॑त इति॒ पुरः॑ – वा॒तः । व॒र्षन् जि॒न्वः ।
जि॒न्वरा॑वृत् । आ॒वृथ् स्वा॑हा । आ॒वृदि॑त्या – वृत् । स्वा॑हा वा॒ताव॑त् ।
वा॒ताव॑द् व॒र्षन् । वा॒ताव॑दिति॒ वात॑ – वृत् । व॒र्षन्नु॑ग्रः । उ॒ग्ररा॑वृत् ।
आ॒वृथ् स्वा॑हा । आ॒वृदि॑त्या – वृत् । स्वा॑हा स्त॒नय॑न् ।
स्त॒नय॑न् व॒र्षन् । व॒र्षन् भी॑मः । भी॒मरा॑वृत् । आ॒वृथ् स्वा॑हा ।
आ॒वृदि॑त्या – वृत् । स्वा॑हा ऽन॒शनि॑ । अ॒न॒श॒न्यव॑स्फूर्जन् ।
अ॒वस्फूर्ज॑न् दि॒द्युत् । अ॒वस्फूर्ज॑न्नित्यव – स्फूर्जन् । दि॒द्युद् व॒र्षन् ।
व॒र्षन् त्वे॒षः । त्वे॒षरा॑वृत् । आ॒वृथ् स्वा॑हा । आ॒वृदि॑त्या – वृत् ।
स्वा॑हा ऽति॒रात्र॑म् । अ॒ति॒रात्रं॑ व॒र्षन् । अ॒ति॒रात्र॑मित्यति – रा॒त्रम् ।
व॒र्षन् पू॒र्तिः । पू॒र्तिरा॑वृत् ( ) । आ॒वृथ् स्वा॑हा ।
आ॒वृदि॑त्या – वृत् । 19 (50/61)

T.S.2.4.7.2 - Kramam

स्वा॑हा ब॒हु । ब॒हु ह॑ । हा॒यम् । अ॒यम॑वृषात् । अ॒वृषा॑दिति॒ ।
इति॑ श्रु॒तः । श्रु॒तरा॑वृत् । आ॒वृथ् स्वा॑हा । आ॒वृदि॑त्या – वृत् ।

स्वाहा ऽऽतपति । आतपति वर्षन् । आतपतीत्या – तपति ।
 वर्षन् विराट् । विराडावृत् । विराडिति वि-राट् । आवृथ् स्वाहा ।
 आवृदित्या – वृत् । स्वाहा ऽवस्फूर्जन् । अवस्फूर्जन् दिद्युत् ।
 अवस्फूर्जन्नित्यव – स्फूर्जन् । दिद्युद् वर्षन् । वर्षन् भूतः ।
 भूतरावृत् । आवृथ् स्वाहा । आवृदित्या – वृत् । स्वाहा मान्दाः ।
 मान्दा वाशाः । वाशाः शुन्ध्यूः । शुन्ध्यूरजिराः ।
 अजिरा इत्यजिराः ॥ ज्योतिष्मतीस्तमस्वरीः । तमस्वरीरुन्दतीः ।
 उन्दतीः सुफेनाः । सुफेना इति सु – फेनाः ॥ मित्रभृतः क्षत्रभृतः ।
 मित्रभृत इति मित्र – भृतः । क्षत्रभृतः सुराष्ट्राः । क्षत्रभृत इति
 क्षत्र – भृतः । सुराष्ट्रा इह । सुराष्ट्रा इति सु – राष्ट्राः । इहमा ।
 माऽवत । अवतेत्यवत ॥ वृष्णो अश्वस्य । अश्वस्य सन्दानम् ।
 सन्दानमसि । सन्दानमिति सं – दानम् । असि वृष्ट्यै ।
 वृष्ट्यै त्वा । त्वोप । उप नह्यामि । नह्यामीति नह्यामि ॥ 20 (42/52)

(पूर्तिरावृद् – द्विचत्वारिंशच्च) (A7)

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

T.S.2.4.8.1 - Kramam

दे॒वा वस॑व्याः । वस॑व्या अ॒ग्ने॑ ॥ अ॒ग्ने॑ सोम । सोम॑ सूर्य । सूर्ये॑ति
सूर्य ॥ दे॒वाः शर्म॑ण्याः । शर्म॑ण्या मि॒त्रावरु॑णा । मि॒त्रावरु॑णा ऽर्यमन् ।
मि॒त्रावरु॑णेति मि॒त्रा – वरु॑ण । अ॒र्यम॑नित्य॒र्यमन् ॥ दे॒वाः सपी॑तयः ।
सपी॑तयोऽपाम् । सपी॑तय इति स – पी॒तयः॑ । अ॒पाम् नपा॑त् ।
नपा॑दाशुहेमन् । आशु॑हेम॒न्नित्या॑शु – हेमन् ॥ उ॒द्नो द॑त्त ।
द॒त्तोद॑धिम् । उ॒दधि॑म् भि॒न्त । उ॒दधि॑ मित्यु॒द – धि॑म् । भि॒न्तदि॒वः ।
दि॒वः पर्ज॑न्यात् । पर्ज॑न्याद॒न्तरि॑क्षात् । अ॒न्तरि॑क्षात् पृथि॒व्याः ।
पृथि॒व्यास्त॑तः । ततो॑ नः । नो वृष्ट्या॑ । वृष्ट्या॑ ऽवत । अ॒वते॑त्य॒वत ॥
दि॒वा चि॑त् । चि॑त् तमः । तमः॑ कृ॒ण्वन्ति॑ । कृ॒ण्वन्ति॑ पर्ज॑न्येन ।
पर्ज॑न्येनोद॒वाहे॑न । उ॒दवा॑हेनेत्यु॒द – वा॑हेन ॥ पृथि॒वीं य॑त् ।
यद् व्यु॑न्दन्ति । व्यु॑न्दन्तीति वि – उ॒न्दन्ति॑ ॥ आ यम् । यम् नरः॑ ।
नरः॑ सु॒दान॑वः । सु॒दान॑वो ददाशु॒षे । सु॒दान॑व इति सु – दान॑वः ।
ददाशु॒षे दि॒वः । दि॒वः कोश॑म् । कोश॑मचु॒च्यवुः॑ ।
अचु॒च्यवु॑रित्यचु॒च्यवुः॑ ॥ वि पर्ज॑न्याः । पर्ज॑न्याः सृज॑न्ति ।

सृ॒जन्ति॑ रोद॒सी । रोद॒सी अनु॑ । रोद॒सी इति॑ रोद॒सी । अनु॑ धन्व॒ना ।
धन्व॒ना यन्ति॑ । यन्ति॑ वृ॒ष्टयः॑ । 21 (50/55)

T.S.2.4.8.2 - Kramam

वृ॒ष्टय॑ इति॑ वृ॒ष्टयः॑ ॥ उदी॒रय॑थ । ई॒रय॑था मरु॒तः । मरु॒तः स॒मुद्र॑तः ।
स॒मुद्र॑तो यू॒यम् । यू॒यं वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टिं व॑र्षय॑थ । व॑र्षय॑था पु॒रीषि॑णः ।
पु॒रीष॑ण इति॑ पु॒रीष॑णः ॥ न वः॑ । वो द॒स्राः । द॒स्रा उप॑ । उप॑ दस्य॒न्ति ।
दस्य॒न्ति धे॑नवः॑ । धे॑नवः॑ शु॒भम् । शु॒भं या॑ताम् । या॒तामनु॑ ।
अनु॑ रथाः॑ । रथा॑ अ॒वृथ्स॑त । अ॒वृथ्स॑तेत्य॒वृथ्स॑त ॥ सृ॒जा वृ॒ष्टिम् ।
वृ॒ष्टिम् दि॒वः । दि॒व आ॑ । आ ऽ॒द्भिः । अ॒द्भिः स॒मुद्र॑म् ।
अ॒द्भिरि॑त्यत् - भिः॑ । स॒मुद्र॑म् पृ॒ण । पृ॒णेति॑पृ॒ण ॥ अ॒ब्जा अ॑सि ।
अ॒ब्जा इ॒त्यप् - जाः॑ । अ॑सि प्र॒थम॑जाः । प्र॒थम॑जा ब॒लम् । प्र॒थम॑जा
इति॑ प्र॒थम॑ - जाः॑ । ब॒लम॑सि । अ॒सि स॒मुद्रि॑यम् । स॒मुद्रि॑यमि॒ति
स॒मुद्रि॑यम् ॥ उ॒न्न॑म्भय॑ । न॒म्भय॑ पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीम् भि॑न्धि ।
भि॒न्धी॒दम् । इ॒दम् दि॒व्यम् । दि॒व्यम् न॑भः॑ । न॑भ इति॑ न॑भः॑ ॥
उ॒द्नो॑ दि॒व्यस्य॑ । दि॒व्यस्य॑ नः॑ । नो॑ दे॒हि । दे॒हीशा॑नः । ई॒शानो॑ वि ।
वि सृ॒ज । सृ॒जा दृ॒तिम् । दृ॒तिमि॑ति दृ॒तिम् ॥ ये दे॒वाः ( ) ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

दे॒वा दि॒विभा॒गाः । दि॒विभा॒गा ये । दि॒विभा॒गा इति॑ दि॒वि – भा॒गाः ।
येऽन्त॑रि॒क्षभा॒गाः । अन्त॑रि॒क्षभा॒गा ये । अन्त॑रि॒क्षभा॒गा
इत्य॑न्त॒रि॒क्ष – भा॒गाः । ये पृ॒थि॒विभा॒गाः । पृ॒थि॒विभा॒गा इति॑
पृ॒थि॒वि – भा॒गाः । त इ॒मम् । इ॒मं य॑ज्ञम् । य॒ज्ञम॑वन्तु । अ॒वन्तु॑ ते ।
त इ॒दम् । इ॒दम् क्षे॒त्रम् । क्षे॒त्रमा॑ । आ वि॒शन्तु॑ । वि॒शन्तु॑ ते ।
त इ॒दम् । इ॒दम् क्षे॒त्रम् । क्षे॒त्रम॑नु । अ॒नु वि॑ । वि वि॒शन्तु॑ ।
वि॒शन्ति॑ति वि॒शन्तु॑ ॥ 22 (70/75)

(य॒न्ति – दे॒वा – वि॒श॑तिश्च) (A8)

T.S.2.4.9.1 - Kramam

मा॒रुत॑म॒सि । अ॒सि म॒रुता॑म् । म॒रुता॑मो॒जः । ओ॒ज इति॑ ।
इति॑ कृ॒ष्णम् । कृ॒ष्णं वा॑सः । वा॒सः कृ॒ष्णातू॑षम् । कृ॒ष्णातू॑षम् परि॑ ।
कृ॒ष्णातू॑षमि॒ति कृ॒ष्ण – तू॑षम् । परि॑ ध॒त्ते । ध॒त्त ए॒तत् । ए॒तद् वै ।
वै वृ॒ष्ट्यै॑ । वृ॒ष्ट्यै॑ रू॒पम् । रू॒पं स॒रूपः॑ । स॒रूप ए॒व । स॒रूप
इति॑ स – रू॒पः । ए॒व भू॒त्वा । भू॒त्वा प॒र्जन्य॑म् । प॒र्जन्यं॑ व॒र्षय॑ति ।
व॒र्षय॑ति र॒मय॑त । र॒मय॑त म॒रुतः॑ । म॒रुतः॑ श्ये॒नम् । श्ये॒नमा॒यिन॑म् ।
आ॒यिन॑मि॒ति । इति॑ प॒श्चाद्वा॑तम् । प॒श्चाद्वा॑तम् प्र॒ति । प॒श्चाद्वा॑तमि॒ति

पश्चात् – वा॒तम् । प्र॒ति मी॒वति । मी॒वति पु॒रोवा॒तम् । पु॒रोवा॒तमे॒व ।
 पु॒रोवा॒तमि॒ति पु॒रः – वा॒तम् । ए॒व ज॒नय॑ति । ज॒नय॑ति व॒र्षस्य॑ ।
 व॒र्षस्या॑व॒रुध्यै॑ । अ॒वरु॑ध्यै वा॒तना॑मानि । अ॒वरु॑ध्या इ॒त्यव॑ – रु॒ध्यै ।
 वा॒तना॑मानि जु॒होति॑ । वा॒तना॑मानीति वा॒त-ना॑मानि । जु॒होति॑ वा॒युः ।
 वा॒युर् वै । वै वृ॒ष्ट्याः॑ । वृ॒ष्ट्या ई॒शे । ई॒शे वा॒युम् । वा॒युमे॒व ।
 ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒गधे॑ये॒न । भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑
 भा॒ग – धे॑ये॒न । उप॑ धा॒वति॑ । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ ।
 अ॒स्मै पर्ज॑न्यम् । पर्ज॑न्यं व॒र्षय॑ति । व॒र्षय॑त्यष्टौ ।
 अष्टौ जु॒होति॑ । 23 (50/57)

T.S.2.4.9.2 - Kramam

जु॒होति॑ च॒तस्रः॑ । च॒तस्रो॑ वै । वै दि॒शः । दि॒शश्च॑त॒स्रः ।
 च॒तस्रो॑ ऽवा॒न्तर॑दि॒शाः । अ॒वा॒न्तर॑दि॒शा दि॒ग्भ्यः॑ । अ॒वा॒न्तर॑दि॒शा
 इ॒त्यवा॑न्तर – दि॒शाः । दि॒ग्भ्य ए॒व । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् – भ्यः ।
 ए॒व वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टिꣳ स॒म् । स॒म् प्र॑ । प्र च्या॑वयति । च्या॑वयति
 कृ॒ष्णाजि॑ने । कृ॒ष्णाजि॑ने स॒म् । कृ॒ष्णाजि॑न इति॑ कृ॒ष्ण – अ॒जिने॑ ।
 सं यौ॑ति । यौ॒ति ह॒विः । ह॒विरे॒व । ए॒वाकः॑ । अ॒कर॑न्त॒र्वेदि॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

अ॒न्तर्वे॑दि॒ सम् । अ॒न्तर्वे॑दीत्यन्तः-वे॒दि । सं यौ॑ति । यौ॒त्यव॑रुद्ध्यै ।
अ॒वरु॑द्ध्यैयती॒नाम् । अ॒वरु॑द्ध्या इत्यव॑ - रु॒द्ध्यै ।
यती॑नाम॒द्यमा॑नानाम् । अ॒द्यमा॑नानां॒ शीर्॒षाणि॑ । शी॒र्षाणि॑ परा॑ ॥
परा॑ ऽप॒तन् । अ॒प॒तन् ते । ते ख॒र्जूराः॑ ॥ ख॒र्जूरा॑ अ॒भवन् ।
अ॒भवन् तेषा॑म् । तेषां॑ र॒सः । र॒स ऊ॒र्ध्वः । ऊ॒र्ध्वोऽप॑तत् ।
अ॒प॒तत् तानि॑ । तानि॑ क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑ण्य॒भवन् । अ॒भवन्थ्
सौ॒म्यानि॑ । सौ॒म्यानि॑ वै । वै क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑णि सौ॒म्या ।
सौ॒म्या ख॒लु । ख॒लु वै । वा आ॒हुतिः॑ । आ॒हुति॑र् दि॒वः ।
आ॒हुति॑रि॒त्या - हु॒तिः । दि॒वो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिम् च्याव॑यति ।
च्याव॑यति यत् । यत् क॒रीरा॑णि । क॒रीरा॑णि भ॒वन्ति ।
भ॒वन्ति सौ॒म्यया॑ ॥ 24 (50/56)

T.S.2.4.9.3 - Kramam

सौ॒म्ययै॑व । ए॒वाहु॑त्या । आ॒हुत्या॑ दि॒वः । आ॒हुत्ये॑त्या - हु॒त्या ।
दि॒वो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टि॒मव॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे म॑धुषा । म॑धुषा॒ सम् ।
सं यौ॑ति । यौ॒त्यपा॑म् । अ॒पां वै । वा ए॒षः । ए॒ष ओ॑षधी॒नाम् ।
ओ॑षधी॒नां र॒सः । र॒सो यत् । यन् म॑धु । म॒ध्वद्भ्यः॑ । अ॒द्भ्य ए॒व ।

अ॒द्भ्य॑ इ॒त्यत् - भ्यः॑ । ए॒वौष॑धी॒भ्यः॑ । ओष॑धी॒भ्यो॑ व॒र्षति॑ ।
 ओष॑धी॒भ्य इ॒त्योष॑धि - भ्यः॑ । व॒र्ष॒त्यथो॑ ॥ अथो॑ अ॒द्भ्यः॑ ।
 अथो॑ इ॒त्यथो॑ ॥ अ॒द्भ्य ए॒व । अ॒द्भ्य इ॒त्यत् - भ्यः॑ । ए॒वौष॑धी॒भ्यः॑ ।
 ओष॑धी॒भ्यो वृ॑ष्टिम् । ओष॑धी॒भ्य इ॒त्योष॑धि - भ्यः॑ । वृ॑ष्टिम् नि ।
 नि न॑यति । न॒यति॑ मा॒न्दाः ॥ मा॒न्दा वा॑शाः । वा॒शा इति॑ । इति॑ स॒म् ।
 सं यौ॑ति । यौति॑ ना॒मधे॑यैः । ना॒मधे॑यैरे॒व । ना॒मधे॑यैरिति॑ ना॒म-धे॑यैः ।
 ए॒वैनाः॑ ॥ ए॒ना अ॒च्छ ॥ अ॒च्छैति॑ ॥ ए॒त्यथो॑ ॥ अथो॑ य॒था ॥
 अथो॑ इ॒त्यथो॑ ॥ य॒था ब्रू॑यात् । ब्रू॒याद॑सौ । अ॒सा॒वा । ए॒हि । इ॒हीति॑ ।
 इ॒त्ये॒वम् । ए॒वमे॒व । ए॒वैनाः॑ । ए॒ना ना॒मधे॑यैः ( ) । ना॒मधे॑यैरा ।
 ना॒मधे॑यैरिति॑ ना॒म - धे॑यैः । आ च्या॑वयति । 25 (50/59)

T.S.2.4.9.4 - Kramam

च्या॑वयति॒ वृ॒ष्णः । वृ॒ष्णो अ॑श्व॒स्य । अ॑श्व॒स्य स॒न्दान॑म् ॥
 स॒न्दान॑म॒सि । स॒न्दान॑मि॒ति सं-दान॑म् ॥ अ॒सि वृ॑ष्ट्यै ॥ वृ॑ष्ट्यै त्वा ।
 त्वो॒प । उ॒प न॑ह्यामि । न॒ह्यामी॑ति । इ॒त्याह॑ । आ॒ह वृ॑षा । वृ॑षा वै ।
 वा अ॑श्वः । अ॒श्वो वृ॑षा । वृ॑षा प॒र्जन्यः॑ । प॒र्जन्यः॑ कृ॒ष्णः ।
 कृ॒ष्ण इ॒व । इ॒व ख॒लु । ख॒लु वै । वै भू॒त्वा । भू॒त्वा व॒र्षति॑ ।

व॒र्ष॒ति॒ रू॒पे॒ण । रू॒पे॒णै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒ञ् स॒म् । स॒म॒र्द्ध॒यति॑ ।
 अ॒र्द्ध॒यति॑ व॒र्ष॒स्य॑ । व॒र्ष॒स्या॒व॒रु॒द्ध्यै॑ ।
 अ॒व॒रु॒द्ध्य॒ इत्य॑व – रु॒द्ध्यै॑ ॥ 26 (29/30)

(अष्टौ – भव॑न्ति – नाम॑धेयैरै – का॒न्न त्रि॒ञ्श॑च्च) (A9)

T.S.2.4.10.1 - Kramam

दे॒वा व॒स॒व्याः । व॒स॒व्या दे॒वाः । दे॒वाः श॒र्म॒ण्याः । श॒र्म॒ण्या दे॒वाः ।
 दे॒वाः स॒पी॒तयः॑ । स॒पी॒तय॑ इति॑ । स॒पी॒तय॑ इति॑ स – पी॒तयः॑ ।
 इत्या॑ । आ ब॒ध्नाति॑ । ब॒ध्नाति॑ दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरे॒व । ए॒वान्व॒हम् ।
 अ॒न्व॒हं वृ॑ष्टिम् । अ॒न्व॒हमि॒त्यनु॑ – अ॒हम् । वृ॑ष्टि॒मिच्छ॑ति । इच्छ॑ति
 य॒दि । य॒दि व॒र्षे॑त् । व॒र्षे॑त् ता॒वति॑ । ता॒वत्ये॒व । ए॒व हो॒तव्य॑म् ।
 हो॒तव्यं॑ य॒दि । य॒दि न । न व॒र्षे॑त् । व॒र्षे॑च्छ॒वः । श्रो॑ भू॒ते ।
 भू॒ते ह॒विः । ह॒विर् निः । निर् व॒पेत् । व॒पेद॒होरा॑त्रे । अ॒होरा॑त्रे वै ।
 अ॒होरा॑त्रे इत्य॑हः-रा॒त्रे । वै मि॒त्राव॑रुणौ । मि॒त्राव॑रुणा॒व॒होरा॑त्राभ्याम् ।
 मि॒त्राव॑रुणा॒विति॑ मि॒त्रा – व॑रुणौ । अ॒होरा॑त्राभ्याम् ख॒लु ।
 अ॒होरा॑त्राभ्या॒मित्य॑हः – रा॒त्राभ्या॑म् । ख॒लु वै । वै प॒र्जन्यः॑ । प॒र्जन्यो॑
 व॒र्षति॑ । व॒र्षति॑ न॒क्तम् । न॒क्तं वा॑ । वा हि॑ । हि दि॒वा । दि॒वा वा॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.4)

वा॒ वर्॑षति । वर्॑षति मि॒त्राव॑रुणौ । मि॒त्राव॑रुणावे॒व । मि॒त्राव॑रुणावि॒ति ।
मि॒त्रा - व॑रुणौ । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प ।
भा॒गधे॑येनेति॒ भा॒ग - धे॑येन । उ॒प धा॑वति । धा॑वति तौ । ता॒वे॒व ।
ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॒हो॒रा॒त्राभ्या॑म् । 27 (50/57)

T.S.2.4.10.2 - Kramam

अ॒हो॒रा॒त्राभ्या॑म् पर्ज॑न्यम् । अ॒हो॒रा॒त्राभ्या॑मित्य॒हः - रा॒त्राभ्या॑म् ।
पर्ज॑न्यं ँव॑र्षयतः । वर्॑षयतो॒ऽग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ धा॒मच्छ॑दे । धा॒मच्छ॑दे
पु॒रोडा॑शम् । धा॒मच्छ॑द इति॒ धा॒म - छ॑दे । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
व॒पेन् मा॒रुत॑म् । मा॒रुत॑ꣳ स॒प्तक॑पालम् । स॒प्तक॑पालꣳ सौ॒र्यम् ।
स॒प्तक॑पालमि॒ति स॒प्त - क॒पालम् । सौ॒र्यमे॑क॒कपाल॑म् ।
ए॒कक॑पालम॒ग्निः । ए॒कक॑पालमि॒त्येक॑ - क॒पालम् । अ॒ग्निर् वै ।
वा इ॒तः । इ॒तो वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिमुत् । उ॒दीर॑यति । ई॒रय॑ति म॒रुतः॑ ।
म॒रुतः॑ सृ॒ष्टाम् । सृ॒ष्टान् न॑यन्ति । न॑यन्ति य॒दा । य॒दा ख॒लु ।
ख॒लु वै । वा अ॒सौ । अ॒सावा॑दि॒त्यः । आ॒दि॒त्यो न्य॑ङ्ङ् ।
न्य॑ङ् र॒श्मिभिः॑ । र॒श्मिभिः॑ पर्या॒वर्त॑ते । र॒श्मिभि॑रिति॒ र॒श्मि - भिः॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

पर्या॒वर्त॑ते ऽथ । पर्या॒वर्त॑त इति॑ परि – आव॑र्तते । अथ॑ व॒र्ष॑ति ।
व॒र्ष॑ति धाम॑च्छत् । धाम॑च्छदिव । धाम॑च्छदिति॑ धाम – छत् ।
इ॒व ख॒लु । ख॒लु वै । वै भू॒त्वा । भू॒त्वा व॒र्ष॑ति । व॒र्ष॑त्ये॒ताः ।
ए॒ता वै । वै दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ वृष्ट्याः॑ । वृष्ट्या॑ ई॒शते॑ । ई॒शते॑ ताः ।
ता ए॒व । ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒गधे॒येन॑ । भा॒गधे॒येनो॑प । भा॒गधे॒येने॒ति॑
भा॒ग – धे॒येन॑ । उ॒प धा॑वति । धा॑वति ताः । ता ए॒व । 28 (50/59)

T.S.2.4.10.3 - Kramam

ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै पर्ज॑न्यम् । पर्ज॑न्यं व॒र्ष॑यन्ति । व॒र्ष॑यन्त्यु॒त ।
उ॒ताव॑र्षिष्यन् । अ॒वर्ष॑िष्यन् व॒र्ष॑ति । व॒र्ष॑त्ये॒व । ए॒व सृ॒ज ।
सृ॒जा वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टिम् दि॒वः । दि॒व आ । आ॒द्भिः । अ॒द्भिः स॒मु॒द्रम् ।
अ॒द्भिरि॑त्यत् – भिः । स॒मु॒द्रम् पृ॒ण । पृ॒णेति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒हेमाः॑ ।
इ॒माश्च॑ । चै॒व । ए॒वामूः॑ । अ॒मूश्च॑ । चा॒पः । अ॒पः स॒म् । स॒मर्द्ध॑यति ।
अ॒र्द्ध॑यत्यथो॑ । अथो॑ आ॒भिः । अथो॑ इ॒त्यथो॑ । आ॒भि रे॒व । ए॒वामूः॑ ।
अ॒मूर॑च्छ । अ॒च्छैति॑ । ए॒त्यब्जाः॑ । अ॒ब्जा अ॒सि ।
अ॒ब्जा इ॒त्यप् – जाः॑ । अ॒सि प्र॒थम॑जाः । प्र॒थम॑जा ब॒लम् ।
प्र॒थम॑जा इति॑ प्र॒थम॑ – जाः । ब॒लम॑सि । अ॒सि स॒मु॒द्रि॒यम् ।

समु॒द्रि॒यमि॒ति । इ॒त्याह॑ । आ॒ह य॒थाय॒जुः । य॒थाय॒जुरे॒व ।
य॒थाय॒जुरि॒ति य॒था – य॒जुः । ए॒वैतत् । ए॒तदु॒त् । उ॒न्न॒म्भय॑ ।
न॒म्भय॑ पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीमि॒ति । इ॒ति व॒र्षा॒ह्वाम् । व॒र्षा॒ह्वाम्
जु॒होति॑ । व॒र्षा॒ह्वामि॒ति व॒र्ष – ह्वा॒म् । जु॒होत्ये॒षा । ए॒षा वै ( ) ।
वा ओ॒ष॒धीना॑म् । ओ॒ष॒धीनां॑ वृ॒ष्टि॒वनिः॑ । वृ॒ष्टि॒वनि॒स्तया॑ ॥
वृ॒ष्टि॒वनि॒रिति॑ वृ॒ष्टि – वनिः॑ । तयै॒व । ए॒व वृ॒ष्टिम् । वृ॒ष्टि॒मा ।
आ च्या॒वय॑ति । च्या॒वय॑ति ये । ये दे॒वाः । दे॒वा दि॒विभा॒गाः ।
दि॒विभा॒गा इ॒ति । दि॒विभा॒गा इ॒ति दि॒वि-भा॒गाः । इ॒ति कृ॒ष्णाजि॒नम् ।
कृ॒ष्णाजि॒नम॒व । कृ॒ष्णाजि॒नमि॒ति कृ॒ष्ण – अ॒जि॒नम् । अ॒व धू॒नोति॑ ।
धू॒नोती॒मे । इ॒म ए॒व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै लो॒काः । लो॒काः प्री॒ताः ।
प्री॒ता अ॒भीष्टाः॑ ॥ अ॒भीष्टा॑ भवन्ति । अ॒भीष्टा॑ इत्य॒भि – इ॒ष्टाः ।
भव॑न्तीति॑ भवन्ति ॥ 29 (71/81)

(अ॒स्मै – धा॒वति॑ ता – वा – ए॒क॒विं॒शति॑श्च) (A10)

T.S.2.4.11.1 - Kramam

स॒र्वाणि॑ छ॒न्दा॒सि । छ॒न्दा॒स्ये॒तस्या॑म् ॥ ए॒तस्या॑मि॒ष्ट्या॑म् ॥
इ॒ष्ट्या॑म॒नूच्या॑नि । अ॒नूच्या॑नीति॑ । अ॒नूच्या॑नीत्य॒नु – उ॒च्या॑नि ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

इ॒त्याहुः॑ । आ॒हु॒स्त्रि॒ष्टु॒भः॑ । त्रि॒ष्टु॒भो॒ वै । वा ए॒तत् । ए॒तद् वी॒र्यम्॑ ।
 वी॒र्यं॑ य॒त् । यत् क॒कुत् । क॒कुदु॒ष्णिहा॑ ॥ उ॒ष्णिहा॑ जग॒त्यै ।
 जग॒त्यै यत् । यदु॒ष्णिह॑क॒कुभौ॑ ॥ उ॒ष्णिह॑क॒कुभा॒वन्वाह॑ ।
 उ॒ष्णिह॑क॒कुभा॒वित्यु॒ष्णिह॑ – क॒कुभौ॑ । अ॒न्वाह॑ तेन ।
 अ॒न्वाहे॒त्यनु॑ – आ॒ह । तेनै॒व । ए॒व सर्वा॑णि । सर्वा॑णि छ॒न्दा॒सि ।
 छ॒न्दा॒स्य॒व । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे गा॒यत्री॑ । गा॒यत्री॑ वै । वा ए॒षा ।
 ए॒षा यत् । यदु॒ष्णिहा॑ ॥ उ॒ष्णिहा॑ या॒नि । या॒नि च॒त्वारि॑ । च॒त्वार्य॑धि ।
 अ॒ध्यक्ष॑राणि । अ॒क्षरा॑णि च॒तुष्पा॑दः । च॒तुष्पा॑द ए॒व ।
 च॒तुष्पा॑द इति॑ च॒तुः – पा॒दः । ए॒वते॑ । ते प॒शवः॑ । प॒शवो॑ यथा॑ ॥
 यथा॑ पु॒रोडा॑शे ॥ पु॒रोडा॑शे पु॒रोडा॑शः । पु॒रोडा॑शोऽधि॑ । अ॒द्ध्ये॒वम् ।
 ए॒वमे॒व । ए॒व तत् । तद् यत् । यदृ॒चि । ऋ॒च्यधि॑ । अ॒ध्यक्ष॑राणि ।
 अ॒क्षरा॑णि यत् । यज्जग॒त्या । जग॒त्या परि॑ द॒द्ध्यात् । 30 (50/54)

T.S.2.4.11.2 - Kramam

परि॒द॒द्ध्याद॑न्तम् ॥ परि॒द॒द्ध्यादि॑ति परि – द॒द्ध्यात् । अ॒न्तं य॒ज्ञम् ।
 य॒ज्ञम् ग॑मयेत् । ग॒मयेत् त्रि॒ष्टुभा॑ ॥ त्रि॒ष्टुभा॑ परि॑ । परि॑ दधाति ।
 दधा॒तीन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॒यं वै । वै वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यं त्रि॒ष्टुक् । त्रि॒ष्टुगिन्द्रि॑ये ।

इन्द्रि॒य ए॒व । ए॒व वी॒र्ये॑ । वी॒र्ये॑ य॒ज्ञम् । य॒ज्ञम् प्र॒ति । प्र॒तिष्ठा॑पयति ।
 स्था॒पय॑ति न । नान्त॑म् । अ॒न्तम् ग॑मयति । ग॒मय॑त्यग्ने॑ । अ॒ग्ने त्री॑ ।
 त्री॑ ते । ते वा॒जिना॑ । वा॒जिना॑ त्री॑ । त्री॒षध॑स्था । स॒धस्थे॑ति ।
 स॒धस्थे॑ति स॒ध - स्था॑ । इति॑ त्रि॒वत्या॑ । त्रि॒वत्या॑ परि॑ । त्रि॒वत्ये॑ति
 त्रि॑ - व॒त्या । परि॑ दधाति । द॒धाति॑ स॒रूप॑त्वाय । स॒रूप॑त्वाय॒ सर्वः॑ ।
 स॒रूप॑त्वायेति॑ स॒रूप - त्वाय॑ । सर्वो॑ वै । वा ए॒षः । ए॒ष य॒ज्ञः ।
 य॒ज्ञो यत् । यत् त्रै॑धा॒तवी॒यम् । त्रै॑धा॒तवी॒यम् का॒माय॑का॒माय॑ ।
 का॒माय॑का॒माय॑ प्र । का॒माय॑का॒माये॑ति॒ का॒माय॑ - का॒माय॑ । प्र यु॑ज्यते ।
 यु॑ज्यते सर्वे॑भ्यः । सर्वे॑भ्यो हि । हि का॒मेभ्यः॑ । का॒मेभ्यो॑ य॒ज्ञः ।
 य॒ज्ञः प्र॒युज्य॑ते । प्र॒युज्य॑ते त्रै॑धा॒तवी॒येन॑ । प्र॒युज्य॑त इति॑ प्र - यु॑ज्यते ।
 त्रै॑धा॒तवी॒येन॑ यजेत । य॒जेता॑भि॒चर॑न् । अ॒भिच॑रन्त् सर्वः॑ ।
 अ॒भिच॑रन्नि॒त्यभि॑ - च॒रन् । सर्वो॑ वै । वा ए॒षः । 31 (50/57)

T.S.2.4.11.3 - Kramam

ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो यत् । यत् त्रै॑धा॒तवी॒यम् । त्रै॑धा॒तवी॒यं सर्वे॑ण ।
 सर्वे॑णै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं य॒ज्ञेन॑ । य॒ज्ञेना॑भि । अ॒भि च॑रति । च॒रति॑
 स्तृ॒णु॑ते । स्तृ॒णु॑त ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नमे॑तया । ए॒तयै॑व । ए॒व य॒जेत॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

यजे॑ताभि॒चर्य॑माणः । अभि॒चर्य॑माणः सर्वः । अभि॒चर्य॑माण
इत्य॑भि – चर्य॑माणः । सर्वो॑ वै । वा ए॒षः । ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो यत् ।
यत् त्रै॑धा॒तवी॒यम् । त्रै॑धा॒तवी॒यꣳ सर्वे॑ण । सर्वे॑णैव । ए॒व य॒ज्ञेन॑ ।
य॒ज्ञेन॑ यज॑ते । यज॑ते न । नैन॑म् । ए॒नम॑भि॒चरन् । अभि॒चरन्थ्
स्तृ॑णुते । अभि॒चरन्ति॑त्य॒भि – चरन् । स्तृ॑णुत ए॒तया॑ । ए॒तयै॑व ।
ए॒व यजे॑त । यजे॑त स॒हस्रे॑ण । स॒हस्रे॑ण य॒क्ष्यमा॑णः । य॒क्ष्यमा॑णः
प्रजा॑तम् । प्रजा॑तमे॒व । प्रजा॑तमि॒ति प्र – जा॑तम् । ए॒वैन॑त् ।
ए॒नद् द॑दाति । द॒दात्ये॑तया॑ । ए॒तयै॑व । ए॒व यजे॑त । यजे॑त स॒हस्रे॑ण ।
स॒हस्रे॑णे॒जानः॑ । ई॒जानो॑ऽन्तम् । अ॒न्तं वै । वा ए॒षः । ए॒ष प॒शूनाम् ।
प॒शूनाम् ग॑च्छति । ग॒च्छति॑ यः । 32 (50/53)

T.S.2.4.11.4 - Kramam

यः स॒हस्रे॑ण । स॒हस्रे॑ण यज॑ते । यज॑ते प्रजा॑पतिः । प्रजा॑पतिः खलु॑ ।
प्रजा॑पतिरि॒ति प्रजा॑ – पतिः । खलु॑ वै । वै प॒शून् । प॒शून् सृ॑जत ।
अ॒सृज॑त तान् । ताꣳस्त्रै॑धा॒तवी॒येन॑ । त्रै॑धा॒तवी॒येनै॒व । ए॒वासृ॑जत ।
अ॒सृज॑त यः । य ए॒वम् । ए॒वं वि॒द्वान् । वि॒द्वान् स्त्रै॑धा॒तवी॒येन॑ ।

त्रै॒धा॒त॒वी॒ये॒न॒ प॒शु॒का॒मः॑ । प॒शु॒का॒मो॒ य॒ज॒ते॑ । प॒शु॒का॒म॒ इति॑
 प॒शु - का॒मः॑ । य॒ज॒ते॒ यस्मा॑त् । यस्मा॑दे॒व । ए॒व यो॒नैः॑ ।
 यो॒नैः॑ प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिः प॒शून् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॑तिः ।
 प॒शून्सृ॑जत । अ॒सृज॑त तस्मा॑त् । तस्मा॑दे॒व । ए॒वैनान् । ए॒नान्थ्
 सृ॒ज॒ते । सृ॒ज॒त॒ उप॑ । उपै॑नम् । ए॒नमु॑त्तरम् । उ॒त्तर॑ सह॒स्रम् ।
 उ॒त्तर॑मित्यु॒त् - त॒रम् । स॒हस्र॑म् नम॑ति । नम॑ति दे॒वता॑भ्यः ।
 दे॒वता॑भ्यो वै । वा ए॒षः । ए॒ष आ । आ वृ॑क्ष्यते । वृ॑क्ष्यते यः ।
 यो य॒क्ष्ये । य॒क्ष्य इति॑ । इत्यु॒क्त्वा । उ॒क्त्वा न । न य॒ज॒ते ।
 य॒ज॒ते त्रै॒धा॒त॒वी॒ये॒न॒ । त्रै॒धा॒त॒वी॒ये॒न॒ य॒जे॒त॒ । य॒जे॒त॒ सर्वः॑ । सर्वो॑ वै ।
 वा ए॒षः । ए॒ष य॒ज्ञः । य॒ज्ञो य॒त् । 33 (50/54)

T.S.2.4.11.5 - Kramam

य॒त् त्रै॒धा॒त॒वी॒यम् । त्रै॒धा॒त॒वी॒य॑ सर्वे॑ण । सर्वे॑णै॒व । ए॒व य॒ज्ञे॒न॒ ।
 य॒ज्ञे॒न॒ य॒ज॒ते॒ । य॒ज॒ते॒ न । न दे॒वता॑भ्यः । दे॒वता॑भ्य आ ।
 आ वृ॑क्ष्यते । वृ॑क्ष्यते द्वा॒दश॑क॒पालः॑ । द्वा॒दश॑क॒पालः॑ पु॒रोडा॑शः ।
 द्वा॒दश॑क॒पाल॒ इति॑ द्वा॒दश॑ - क॒पालः॑ । पु॒रोडा॑शो भव॑ति । भव॑ति ते ।
 ते त्रयः॑ । त्रय॑ श्व॒तुष्क॑पालाः । च॒तुष्क॑पालास्त्रि॒ष्वमृ॑द्ध॒त्वाय॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

चतुष्कपाला इति चतुः – कपालाः । त्रिष्वमृद्धत्वाय त्रयः ।
 त्रिष्वमृद्धत्वायेति त्रिष्वमृद्ध – त्वाय । त्रयः पुरोडाशाः । पुरोडाशा
 भवन्ति । भवन्ति त्रयः । त्रय इमे । इमे लोकाः । लोका एषाम् ।
 एषां लोकानाम् । लोकानामाप्तै । आप्त्या उत्तर उत्तरः । उत्तर उत्तरो
 ज्यायान् । उत्तर उत्तर इत्युत्तरः – उत्तरः । ज्यायान् भवति ।
 भवत्येवम् । एवमिव । इव हि । ही मे । इमे लोकाः । लोका
 यवमयः । यवमयो मद्ध्ये । यवमय इति यव-मयः । मद्ध्य एतत् ।
 एतद् वै । वा अन्तरिक्षस्य । अन्तरिक्षस्य रूपम् । रूपं समद्ध्यै ।
 समद्ध्यै सर्वेषाम् । समद्ध्या इति सम् – ऋद्ध्ये ।
 सर्वेषामभिगमयन् । अभिगमयन्नव ।
 अभिगमयन्नित्यभि – गमयन् । अव द्यति । द्यत्यच्छम्बट्कारम् ।
 अछम्बट्कारं हिरण्यम् । अछम्बट्कारमित्यछम्बट् – कारम् ।
 हिरण्यम् ददाति । ददाति तेजः । तेज एव । एवाव ( ) । 34 (50/58)

T.S.2.4.11.6 - Kramam

अव रुन्धे । रुन्धे तार्ष्यम् । तार्ष्यम् ददाति । ददाति पशून् । पशूनेव ।
 एवाव । अव रुन्धे । रुन्धे धेनुम् । धेनुम् ददाति । ददात्याशिषः ।

आ॒शि॒ष ए॒व । आ॒शि॒ष इ॒त्या – शि॒षः । ए॒वा॒व । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे
 सा॒म्नः । सा॒म्नो वै । वा ए॒षः । ए॒ष वर्णः॑ । वर्णो॑ यत् । य॒द्धि॒र॒ण्यम् ।
 हि॒र॒ण्यं य॒जुषाम्॑ । य॒जुषाम्॑ ता॒र्प्यम् । ता॒र्प्यमु॒क्थाम॒दानाम्॑ ।
 उ॒क्थाम॒दानाम्॑ धे॒नुः । उ॒क्थाम॒दानामि॒त्यु॒क्थ – म॒दानाम्॑ । धे॒नुरे॒तान् ।
 ए॒ताने॒व । ए॒व सर्वा॑न् । सर्वा॑न् वर्णा॑न् । वर्णा॑न् ए॒व । अ॒व रु॒न्धे ।
 रु॒न्ध इति॑ रु॒न्धे ॥ 35 (30/32) (जग॑त्या – ऽभि॒चर॑न्त् सर्वो॑ वै –
 ग॒च्छ॑ति – य॒ज्ञ – स्तेज॑ ए॒व – त्रि॒श॒च्च) (A11)

T.S.2.4.12.1 - Kramam

त्व॒ष्टा ह॒तपु॒त्रः । ह॒तपु॒त्रो वी॒न्द्रम्॑ । ह॒तपु॒त्र इति॑ ह॒त – पु॒त्रः ।
 वी॒न्द्रो सोम॑म् । वी॒न्द्रमि॒ति वि – इ॒न्द्रम् । सोम॑ मा । आ ऽह॑रत् ।
 अ॒ह॒रत् तस्मि॑न् । तस्मि॑न्नि॒न्द्रः । इ॒न्द्र उप॑हवम् । उप॑हवमै॒च्छ॑त ।
 उप॑हवमि॒त्युप – ह॒वम् । ऐ॒च्छ॑त तम् । तम् न । नो॒प । उपा॑ह्वय॒त ।
 अ॒ह्वय॑त पु॒त्रम् । पु॒त्रम् मे॑ । मे ऽव॑धीः । अ॒व॒धीरि॑ति । इति॑ सः ।
 स य॒ज्ञवे॑शसम् । य॒ज्ञवे॑शसम् कृ॒त्वा । य॒ज्ञवे॑शसमि॒ति
 य॒ज्ञ – वे॑शसम् । कृ॒त्वा प्रा॑सहा । प्रा॑सहा सोम॑म् । प्रा॑सहे॒ति
 प्र – सहा॑ । सोम॑मपिबत् । अपि॑बत् तस्य॑ । तस्य॑ यत् ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

यदत्य॑शिष्य॑त । अत्य॑शिष्य॑त तत् । अत्य॑शिष्य॑तेत्य॑ति – अशि॑ष्यत ।
तत् त्व॑ष्टा । त्व॑ष्टा ऽऽह॑वनी॒यम् । आ॒हव॑नी॒यमु॑प ।
आ॒हव॑नी॒यमित्या॑ – ह॒वनी॒यम् । उप॑ प्र । प्रा॒वर्त॑यत् । अ॒वर्त॑यथ्
स्वा॒हा । स्वा॒हेन्द्र॑शत्रुः । इन्द्र॑शत्रुर् व॒र्द्धस्व॑ । इन्द्र॑शत्रु॒रितीन्द्र॑-शत्रुः ।
व॒र्द्धस्वे॑ति । इति॑ सः । स या॑वत् । या॑वदू॒र्ध्वः । ऊ॒र्ध्वः
परा॑विद्ध्यति । परा॑विद्ध्यति ता॒वति॑ । परा॑विद्ध्यतीति॑ परा॒-वि॑ध्यति ।
ता॒वति॑ स्वय॑म् । स्वय॑मेव । ए॒व वि॑ । व्य॒रमत॑ । अ॒रमत॑ यदि॑ ।
यदि॑ वा । वा ता॑वत् । ता॑वत् प्र॒वण॑म् । प्र॒वण॑मासीत् ।
प्र॒वण॑मिति॑ प्र – व॒नम् । 36 (50/60)

T.S.2.4.12.2 - Kramam

आसी॑द् यदि॑ । यदि॑ वा । वा ता॑वत् । ता॑वदधि॑ । अ॒ध्यग्नेः॑ ।
अ॒ग्नेरासी॑त् । आसी॑थ् सः । स स॒म्भव॑न् । स॒म्भव॑न्न॒ग्नीषो॑मौ ।
स॒म्भव॑न्निति॑ स॒म् – भ॑वन् । अ॒ग्नीषो॑मा॒वभि॑ ।
अ॒ग्नीषो॑मा॒वित्य॑ग्नी – सो॒मौ । अ॒भि स॒म् । स॒म्भव॑त् ।
अ॒भव॑थ् सः । स इ॒षुमा॑त्रमि॒षुमा॑त्रम् । इ॒षुमा॑त्रमि॒षुमा॑त्रं वि॒ष्वङ् ।
इ॒षुमा॑त्रमि॒षुमा॑त्रमिती॑षुमा॒त्रम् – इ॒षुमा॑त्रम् । वि॒ष्वङ्-व॑र्द्धत ।

अव॒र्द्ध॒त सः॑ । स इ॒मान् । इ॒मान् लो॒कान् । लो॒कान॑वृ॒णोत् ।
 अ॒वृ॒णो॒द् यत् । य॒दि॒मान् । इ॒मान् लो॒कान् । लो॒कान॑वृ॒णोत् ।
 अ॒वृ॒णो॒त् तत् । तद् वृ॒त्रस्य॑ । वृ॒त्रस्य॑ वृ॒त्रत्व॑म् । वृ॒त्रत्व॑म् तस्मा॑त् ॥
 वृ॒त्रत्व॑मि॒ति वृ॒त्र – त्व॑म् । तस्मा॑दिन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ ऽबि॒भेत् ।
 अ॒बि॒भेद॑पि । अ॒पि त्व॑ष्टा ॥ त्व॑ष्टा तस्मै॑ । तस्मै॑ त्व॑ष्टा ॥
 त्व॑ष्टा व॒ज्रम् । व॒ज्रम॑सिञ्च॒त् । अ॒सिञ्च॒त् तपः॑ । तपो॑ वै । वै सः॑ ।
 स व॒ज्रः । व॒ज्र आ॑सीत् । आ॒सीत् तम् । तमु॑द्यन्तुम् । उ॒द्यन्तु॑म् न ।
 उ॒द्यन्तु॑मित्युत् – यन्तु॑म् । नाश॑क्नोत् । अ॒शक्नो॑दथ । अथ॑ वै ।
 वै तर्हि॑ । तर्हि॑ वि॒ष्णुः । वि॒ष्णु॒रन्या॑ । 37 (50/55)

T.S.2.4.12.3 - Kramam

अ॒न्या दे॒वता॑ । दे॒वता॑ऽऽसीत् । आ॒सीत् सः॑ । सो॒ऽब्र॑वीत् ।
 अ॒ब्र॑वीद् वि॒ष्णो ॥ वि॒ष्णवा॑ । ए॒हि । इ॒हीद॑म् । इ॒दमा॑ । आ ह॑रि॒ष्यावः॑ ।
 ह॑रि॒ष्यावो॑ येन॑ । येना॒यम् । अ॒यमि॑दम् । इ॒दमि॑ति । इति॑ सः॑ ।
 स वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुस्त्रे॑धा । त्रे॒धा ऽऽत्मा॑नम् । आ॒त्मा॒नं वि॑ । वि नि ।
 न्य॑धत्त । अ॒धत्त॑ पृ॒थि॒व्याम् । पृ॒थि॒व्याम् तृ॑तीयम् । तृ॒तीय॑मन्तरि॒क्षे ।
 अ॒न्तरि॑क्षे तृ॒तीय॑म् । तृ॒तीय॑म् दि॒वि । दि॒वि तृ॑तीयम् ।

तृतीयमभिपर्यावर्तात् । अभिपर्यावर्ताद्धि ।
 अभिपर्यावर्तादित्यभि – पर्यावर्तात् । ह्यबिभेत् । अबिभेद् यत् ।
 यत् पृथिव्याम् । पृथिव्याम् तृतीयम् । तृतीयमासीत् । आसीत् तेन ।
 तेनेन्द्रः । इन्द्रो वज्रम् । वज्रमुत् । उदयच्छत् ।
 अयच्छद् विष्ण्वनुस्थितः । विष्ण्वनुस्थितः सः । विष्ण्वनुस्थित इति
 विष्णु – अनुस्थितः । सोऽब्रवीत् । अब्रवीन् मा । मा मे । मे प्र ।
 प्र हाः । हारस्ति । अस्ति वै । वा इदम् । इदं मयि । 38 (50/52)

T.S.2.4.12.4 - Kramam

मयि वीर्यम् । वीर्यम् तत् । तत् ते । ते प्र । प्र दास्यामि ।
 दास्यामीति । इति तत् । तदस्मै । अस्मै प्र । प्रायच्छत् ।
 अयच्छत् तत् । तत् प्रति । प्रत्यगृह्णात् । अगृह्णादधाः । अधा मा ।
 मेति । इति तत् । तद् विष्णवे । विष्णवेऽति । अति प्र । प्रायच्छत् ।
 अयच्छत् तत् । तद् विष्णुः । विष्णुः प्रति । प्रत्यगृह्णात् ।
 अगृह्णादस्मासु । अस्मास्विन्द्रः । इन्द्र इन्द्रियम् । इन्द्रियम् दधातु ।
 दधात्विति । इति यत् । यदन्तरिक्षे । अन्तरिक्षे तृतीयम् ।
 तृतीयमासीत् । आसीत् तेन । तेनेन्द्रः । इन्द्रो वज्रम् । वज्रमुत् ।

उ॒दय॑च्छत् । अ॒य॒च्छद् वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑तः । वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑तः सः ।

वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑त इति वि॒ष्णु॑ - अ॒नु॒स्थि॑तः । सौ॒ब्र॒वीत् ।

अ॒ब्र॒वीन् मा । मा मे॑ । मे प्र॑ । प्र हाः॑ । हा॒र॒स्ति॑ । अ॒स्ति॑ वै ।

वा इ॒दम् । इ॒दं म॒यि॑ । 39 (50/51)

T.S.2.4.12.5 - Kramam

म॒यि वी॒र्य॑म् । वी॒र्य॑म् तत् । तत् ते॑ । ते प्र॑ । प्र दा॒स्या॒मि॑ । दा॒स्या॒मी॒ति॑ ।

इति॑ तत् । तद॒स्मै॑ । अ॒स्मै॑ प्र॑ । प्रा॒य॒च्छत् । अ॒य॒च्छत् तत् । तत् प्र॑ति॑ ।

प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णात् द्विः॑ । द्विर् मा॑ । मा॒ऽधाः॑ । अ॒धा इति॑ । इति॑ तत् ।

तद् वि॒ष्ण॒वे॑ । वि॒ष्ण॒वे॒ऽति॑ । अति॑ प्र॑ । प्रा॒य॒च्छत् । अ॒य॒च्छत् तत् ।

तद् वि॒ष्णुः॑ । वि॒ष्णुः॑ प्र॑ति॑ । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णा॒द॒स्मा॒सु॑ ।

अ॒स्मा॒स्वि॒न्द्रः॑ । इ॒न्द्र इ॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम् द॒धातु॑ । द॒धा॒त्विति॑ ।

इति॑ यत् । यद् दि॒वि॑ । दि॒वि तृ॒तीय॑म् । तृ॒तीय॑मासीत् । आसीत् तेन॑ ।

तेने॒न्द्रः॑ । इ॒न्द्रो व॒ज्रम् । व॒ज्र॒मुत् । उ॒दय॑च्छत् । अ॒य॒च्छद्

वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑तः । वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑तः सः । वि॒ष्णु॑व॒नु॒स्थि॑त इति॑

वि॒ष्णु॑ - अ॒नु॒स्थि॑तः । सौ॒ब्र॒वीत् । अ॒ब्र॒वीन् मा । मा मे॑ । मे प्र॑ ।

प्र हाः॑ । हा॒र्ये॑न । ये॒ना॒हम् । अ॒ह॒मि॒द॒हम् ॥ 40 (50/51)

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

T.S.2.4.12.6 - Kramam

इ॒दम॑स्मि॒ । अ॒स्मि॒ तत् । तत् ते॑ ॥ ते॒ प्र । प्र॒दा॑स्यामि॒ । दा॒स्यामी॑ति॒ ।
इति॑ त्वी(३) । त्वी(३) इति॑ । इत्य॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवी॑त् स॒न्धाम् ।
स॒न्धाम् तु॑ । स॒न्धामि॑ति॒ सम् – धाम् । तु॒ सम् । सम् द॑धाव॒है ।
द॒धाव॒है त्वा॑म् । त्वा॒मे॒व । ए॒व प्र॑ । प्र वि॑शानि॒ । वि॒शानी॑ति॒ ।
इति॑ यत् । यन् मा॑म् । मा॒म् प्र॒विशेः॑ । प्र॒विशेः॑ किम् । प्र॒विशे॑रिति॒
प्र – वि॒शेः । किम् मा॑ ॥ मा॒ भु॒ज्ज्याः॑ । भु॒ज्ज्या इति॑ । इत्य॑ब्रवीत् ।
अ॒ब्रवी॑त् त्वा॑म् । त्वा॒मे॒व । ए॒वेन्धी॑य । इ॒न्धी॒य तव॑ । तव॑ भो॒गाय॑ ।
भो॒गाय॑ त्वा॑म् । त्वा॒म् प्र॑ । प्र वि॑शेयम् । वि॒शेय॑मिति॒ । इत्य॑ब्रवीत् ।
अ॒ब्रवी॑त् तम् । तं वृ॑त्रः । वृ॒त्रः प्र॑ । प्रा॒विश॑त् । अ॒वि॒शदु॑दरम् ॥
उ॒दरं वै॑ । वै वृ॑त्रः । वृ॒त्रः क्षु॑त् । क्षु॒त् खलु॑ । खलु॑ वै ।
वै म॒नुष्य॑स्य । म॒नुष्य॑स्य भ्रा॒तृव्यः॑ । भ्रा॒तृव्यो॑ यः ।

य ए॒वम् । 41 (50/52)

T.S.2.4.12.7 - Kramam

ए॒वं वै॑द । वे॒द ह॑न्ति॒ । ह॑न्ति॒ क्षु॒धम् । क्षु॒धम् भ्रा॒तृव्य॑म् । भ्रा॒तृव्य॑म्
तत् । तद॑स्मै । अ॒स्मै प्र॑ । प्रा॒यच्छ॑त् । अ॒यच्छ॑त् तत् । तत् प्र॑ति॒ ।

प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । अ॒गृ॒ह्णात् त्रिः । त्रि॒र्मा॑ । मा॒ऽधाः । अ॒धा इति॑ ।
 इति॑ तत् । तद् वि॒ष्णवे॑ । वि॒ष्णवे॑ऽति । अति॑ प्र । प्राय॑च्छत् ।
 अ॒य॒च्छत् तत् । तद् वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुः प्र॒ति । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् ।
 अ॒गृ॒ह्णाद॒स्मासु॑ । अ॒स्मास्वि॒न्द्रः । इ॒न्द्र इ॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम् द॒धातु॑ ।
 द॒धा॒त्विति॑ । इति॑ यत् । यत् त्रिः । त्रिः प्र । प्राय॑च्छत् । अ॒य॒च्छत् त्रिः ।
 त्रिः प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णात् तत् । प्र॒त्य॒गृ॒ह्णादिति॑ प्र॒ति – अ॒गृ॒ह्णात् ।
 तत् त्रि॒धातौः॑ । त्रि॒धातौ॑स्त्रि॒धातु॑त्वम् । त्रि॒धातो॑रिति॑ त्रि – धातौः॑ ।
 त्रि॒धातु॑त्वं यत् । त्रि॒धातु॑त्वमिति॑ त्रि॒धातु॑ – त्वम् । यद् वि॒ष्णुः ।
 वि॒ष्णु॒रन्व॑तिष्ठत । अ॒न्व॒तिष्ठ॑त वि॒ष्णवे॑ । अ॒न्व॒तिष्ठ॑तेत्य॒नु – अ॒तिष्ठ॑त ।
 वि॒ष्णवे॑ऽति । अति॑ प्र । प्राय॑च्छत् । अ॒य॒च्छत् तस्मा॑त् ।
 तस्मा॑दै॒न्द्रावै॒ष्णव॑म् । ऐ॒न्द्रावै॒ष्णव॑ ह॒विः ।
 ऐ॒न्द्रावै॒ष्णव॑मित्यै॒न्द्रा – वै॒ष्णव॑म् । ह॒विर् भ॑वति ( ) । भ॒वति॑ यत् ।
 यद् वै । वा इ॒दम् । इ॒दम् किम् । किम् च । च तत् । तद॒स्मै ।
 अ॒स्मै तत् । तत् प्र । प्राय॑च्छत् । अ॒य॒च्छदृ॑चः । ऋ॒चः सा॒मानि॑ ।
 सा॒मानि॑ यजू॑षि । यजू॑षि स॒हस्र॑म् । स॒हस्रं॑ वै । वा अ॒स्मै ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

अ॒स्मै॒ तत् । तत् प्र । प्रा॒यच्छत् । अ॒यच्छत् तस्मात् । तस्मा॑त्
स॒हस्र॑दक्षिणम् । स॒हस्र॑दक्षिणमि॒ति स॒हस्र॑ – दक्षि॒णम् ॥ 42 (71/76)

(प्र॒वणं॑ – वि॒ष्णु – वा॒ इ॒द – मि॒द – म॒हं – यो॑ – भ॒व –
त्ये॒कं वि॒शति॑श्च) (A12)

T.S.2.4.13.1 - Kramam

दे॒वा वै । वै रा॒ज॒न्यात् । रा॒ज॒न्या॒ज्जाय॑मानात् । जा॒य॑मानाद॒बिभ॑युः ।
अ॒बिभ॑युस्तम् । त॒मन्तः॑ । अ॒न्तरे॒व । ए॒व स॒न्तम् । स॒न्तम् दा॒म्ना॑ ।
दा॒म्नाऽप॑ । अ॒पौ॒म्भन् । औ॒म्भन्त् सः॑ । स वै । वा ए॒षः ।
ए॒षोऽपौ॒ब्धः । अ॒पौ॒ब्धो जा॑यते । अ॒पौ॒ब्ध इ॒त्यप॑ – उ॒ब्धः ।
जा॑यते यत् । यद् रा॒ज॒न्यः । रा॒ज॒न्यो यत् । यद् वै । वा ए॒षः ।
ए॒षोऽन॑पोब्धः । अ॒न॒पो॒ब्धो जा॑येत । अ॒न॒पो॒ब्द इ॒त्यन॑प – उ॒ब्धः ।
जा॑येत वृ॒त्रान् । वृ॒त्रान् घ्न॑न् । घ्न॑न् च॒रेद् यम् । यं का॒मये॑त ।
का॒मये॑त रा॒ज॒न्यम् । रा॒ज॒न्यम॑नपोब्धः । अ॒न॒पो॒ब्धो जा॑येत । अ॒न॒पो॒ब्ध
इ॒त्यन॑प – उ॒ब्धः । जा॑येत वृ॒त्रान् । वृ॒त्रान् घ्न॑न् । घ्न॑न् च॒रेद् यम् ।
च॒रेदि॑ति । इति॑ तस्मै॒ । तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तमै॑न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्पत्य॑म् ।
ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्पत्यं॑ च॒रुम् । ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्पत्यमि॒त्यैन्द्रा॑-बा॒र्ह॒स्पत्य॑म् ।

च॒रुम् निः । नि॒र् व॑पेत् । व॒पेदै॒न्द्रः । ऐ॒न्द्रो वै । वै रा॒ज॒न्यः ।
 रा॒ज॒न्यो ब्र॑ह्म । ब्र॒ह्म बृ॑हस्पतिः । बृ॒हस्प॑तिर् ब्र॒ह्मणा॑ । ब्र॒ह्मणै॑व ।
 ए॒वैन॑म् ( ) । ए॒नं दा॒मनः॑ । दा॒मनो॑ ऽपो॒म्भना॑त् । अ॒पो॒म्ब॒नान् मु॑ञ्चति ।
 अ॒पो॒म्भ॒नादि॑त्यप-उ॒म्भ॒नात् । मु॑ञ्चति हि॒रण्म॑यम् । हि॒रण्म॑यं दा॒म ।
 दा॒म दक्षि॑णा । दक्षि॑णा सा॒क्षात् । सा॒क्षादे॑व । सा॒क्षादि॑ति
 स - अ॒क्षात् । ए॒वैन॑म् । ए॒नं दा॒मनः॑ । दा॒मनो॑ ऽपो॒म्भना॑त् ।
 अ॒पो॒म्भ॒नान् मु॑ञ्चति । अ॒पो॒म्भ॒नादि॑त्यप - उ॒म्भ॒नात् ।
 मु॑ञ्चतीति मुञ्चति ॥ 43 (62/69)

(ए॒नं - द्वा॒दश॑ च) (A13)

T.S.2.4.14.1 - Kramam

न॒वो॒नवो॑ भवति । न॒वो॒नव॑ इति न॒वः - न॒वः । भ॒वति॑ जा॒य॒मा॒नः ।
 जा॒य॒मा॒नो ऽह्ना॑म् । अ॒ह्ना॑म् के॒तुः । के॒तु॒रुष॑साम् । उ॒ष॒सा॒मेति॑ ।
 ए॒त्य॒ग्रे । अ॒ग्र इ॒त्य॒ग्रे ॥ भा॒गम् दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑ वि । वि द॑धाति ।
 द॑धात्यायन् । आ॒यन् प्र । आ॒य॒नि॒त्या - य॒न् । प्र च॒न्द्र॒माः ।
 च॒न्द्र॒मा॒स्ति॒रति॑ । ति॒रति॑ दी॒र्घम् । दी॒र्घ॒मा॒युः । आ॒यु॒रि॒त्यायुः॑ ॥
 य॒मा॒दि॒त्याः । आ॒दि॒त्या अ॒र्शुम् । अ॒र्शु॒मा॒प्या॒य॒यन्ति॑ ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

आ॒प्या॒य॒य॒न्ति॑ य॒म् । आ॒प्या॒य॒य॒न्ती॒त्या॑ – प्या॒य॒य॒न्ति॑ । य॒म॒क्षि॒त॒म् ।
अ॒क्षि॒त॒ म॒क्षि॒त॒यः॑ । अ॒क्षि॒त॒यः॑ पि॒ब॒न्ति॑ । पि॒ब॒न्ती॒ति॑ पि॒ब॒न्ति॑ ॥
ते॒न॑ नः॑ । नो॒ राजा॑ । राजा॒ वरु॑णः । वरु॒णो बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । बृ॒ह॒स्प॒ति॒रा ।
आ॒ प्या॒य॒य॒न्तु॑ । प्या॒य॒य॒न्तु॑ भु॒व॒न॒स्य॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ गो॒पाः । गो॒पा इति॑
गो – पाः ॥ प्रा॒च्याम् दि॒शि॑ । दि॒शि॑ त्व॒म् । त्व॒मिन्द्र॑ । इन्द्रा॒ ऽसि॑ ।
अ॒सि॒ राजा॑ । राजो॒त॑ । उ॒तोदी॑च्याम् । उ॒दी॑च्यां वृ॒त्र॒ह॒न् । वृ॒त्र॒ह॒न् ।
वृ॒त्र॒हा । वृ॒त्र॒ह॒न्निति॑ वृ॒त्र – ह॒न् । वृ॒त्र॒हाॽसि॑ । वृ॒त्र॒हेति॑ वृ॒त्र – हा ।
अ॒सी॒त्य॒सि॑ ॥ य॒त्र य॒न्ति॑ । य॒न्ति॑ स्रो॒त्याः । स्रो॒त्यास्त॑त् ।

तज्जितम् । 44 (50/55)

T.S.2.4.14.2 - Kramam

जि॒त॒म् ते॑ । ते दक्षि॒ण॒तः॑ । दक्षि॒ण॒तो वृ॒ष॒भः॑ । वृ॒ष॒भ ए॒धि॑ ।
ए॒धि॒ ह॒व्यः॑ । ह॒व्य इति॑ ह॒व्यः॑ ॥ इन्द्रो॑ जयाति । ज॒या॒ति॒ न॑ । न॒ परा॑ ।
प॒रा ज॒या॒तै॑ । ज॒या॒ता अ॒धि॒रा॒जः॑ । अ॒धि॒रा॒जो रा॒ज॒सु॑ । अ॒धि॒रा॒ज
इ॒त्य॒धि॑ – रा॒जः॑ । रा॒ज॒सु रा॒ज॒या॒ति॑ । रा॒ज॒स्वि॒ति॒ रा॒ज – सु॑ ।
रा॒ज॒या॒ती॒ति॑ रा॒ज॒या॒ति॑ ॥ वि॒श्वा॒ हि॑ । हि॒ भू॒याः॑ । भू॒याः॑ पृ॒त॒नाः॑ ।

पृत॑ना॒ अभि॑ष्टीः । अभि॑ष्टीरुप॒सद्यः॑ । उप॒सद्यो॑ नम॒स्यः॑ । उप॒सद्य॑
 इत्यु॑प – सद्यः॑ । नम॒स्यो यथा॑ ॥ यथा॑ ऽसत् । अस॒दित्य॑सत् ॥
 अ॒स्येत् । इ॒देव॑ । ए॒व प्र॑ । प्र॒ रिरि॑चे । रिरि॑चे म॒हित्व॑म् । म॒हित्व॑म्
 दि॒वः । म॒हित्व॑मि॒ति म॒हि – त्व॑म् । दि॒वः पृ॒थिव्याः॑ । पृ॒थिव्याः॑ परि॑ ।
 पर्य॑न्तरि॒क्षात् । अ॒न्तरि॑क्षा॒दित्य॑न्तरि॒क्षात् ॥ स्व॒राडि॑न्द्रः । स्व॒राडि॑ति
 स्व॒-राट् । इ॒न्द्रो द॑मे ॥ द॒म आ॑ । आ॒ विश्व॑गूर्तः॑ । विश्व॑गूर्तः॑ स्व॒रिः ।
 विश्व॑गूर्त॑ इति॑ विश्व॑ – गूर्तः॑ । स्व॒रि॒रम॑त्रः । अ॒मत्रो॑ वव॒क्षे । वव॒क्षे
 र॒णाय॑ । र॒णाये॑ति र॒णाय॑ ॥ अ॒भि त्वा॑ । त्वा॒ शूर॑ । शूर॑ नो॒नुमः॑ ।
 नो॒नुमो॑ऽदुग्धाः॑ । अ॒दुग्धा॑ इ॒व । इ॒व धे॒नवः॑ । धे॒नव॑ इति॑ धे॒नवः॑ ॥
 ई॒शान॑म॒स्य । 45 (50/56)

T.S.2.4.14.3 - Kramam

अ॒स्य ज॑गतः । ज॑गतः सु॒वर्द॑शम् । सु॒वर्द॑शमी॒शान॑म् । सु॒वर्द॑शमि॒ति
 सु॒वः – दृ॑शम् । ई॒शान॑मि॒न्द्र । इ॒न्द्र त॑स्थुषः ।
 त॑स्थुष॒ इति॑ त॑स्थुषः ॥ त्वा॒मि॒त् । इ॒द्धि । हि॑ ह॒वाम॑हे । ह॒वाम॑हे
 सा॒ता । सा॒ता वा॑ज॒स्य । वा॑ज॒स्य का॑रवः । का॑रव॒ इति॑ का॑रवः ॥
 त्वां वृ॑त्रेषु । वृ॑त्रेष्वि॒न्द्र । इ॒न्द्र स॑त्पतिम् । स॑त्पतिम् नरः ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

स॒त्प॒ति॒मि॒ति॒ स॒त् – प॒ति॒म् । न॒र॒स्त्वा॒म् । त्वा॒म् का॒ष्ठा॒सु ।
का॒ष्ठा॒स्व॒र्व॒तः । अ॒र्व॒त॒ इ॒त्य॒र्व॒तः ॥ य॒ द्या॒वः । द्या॒व॒ इ॒न्द्र॒ । इ॒न्द्र॒ ते॒ ।
ते॒ श॒त॒म् । श॒त॒ꣳ श॒त॒म् । श॒त॒म् भू॒मीः॑ । भू॒मी॒रु॒त॒ । उ॒त॒ स्युः॑ ।
स्यु॒रि॒ति॒ स्युः॑ ॥ न॒ त्वा॑ । त्वा॒ व॒ज्रि॒न् । व॒ज्रि॒न्त्स॒ह॒स्र॒म् ।
स॒ह॒स्र॒ꣳ सूर्याः॑ । सूर्या॑ अ॒नु॒ । अ॒नु॒ न॒ । न॒ जा॒त॒म् । जा॒त॒म॒ष्ट॒ ।
अ॒ष्ट॒ रो॒द॒सी॒ । रो॒द॒सी॒ इ॒ति॒ रो॒द॒सी॒ ॥ पि॒बा॒ सो॒म॒म् । सो॒म॒मि॒न्द्र॒ ।
इ॒न्द्र॒ म॒न्द॒तु॒ । म॒न्द॒तु॒ त्वा॑ । त्वा॒ य॒म् । य॒म् ते॑ । ते॒ सु॒षा॒व॒ ।
सु॒षा॒व॒ ह॒र्य॑श्च । ह॒र्य॑श्चा॒द्रिः॑ । ह॒र्य॑श्चे॒ति॒ ह॒रि॒ – अ॒श्च॒ ।
अ॒द्रि॒रि॒त्य॒द्रिः॑ ॥ 46 (50/53)

T.S.2.4.14.4 - Kramam

सो॒तु॒र् बा॒हु॒भ्या॒म् । बा॒हु॒भ्या॒ꣳ सु॒य॒तः॑ । बा॒हु॒भ्या॒मि॒ति॒ बा॒हु॒ – भ्या॒म् ।
सु॒य॒तो॒ न॒ । सु॒य॒त॒ इ॒ति॒ सु॒-य॒तः॑ । ना॒र्वा॑ । अ॒र्वे॒त्य॒र्वा॑ ॥ रे॒व॒ती॒र् नः॑ ।
नः॑ स॒ध॒मा॒दः॑ । स॒ध॒मा॒द॒ इ॒न्द्रे॑ । स॒ध॒मा॒द॒ इ॒ति॒ स॒ध॒ – मा॒दः॑ ।
इ॒न्द्रे॑ स॒न्तु॒ । स॒न्तु॒ तु॒वि॒वा॒जाः॑ । तु॒वि॒वा॒जा॒ इ॒ति॒ तु॒वि॒ – वा॒जाः॑ ॥
क्षु॒म॒न्तो॒ या॒भिः॑ । या॒भि॒र् म॒दे॒म॒ । म॒दे॒मे॒ति॒ म॒दे॒म॒ ॥ उ॒द॒ग्ने॑ । अ॒ग्ने॑
शु॒च॒यः॑ । शु॒च॒य॒स्त॒व॒ । त॒व॒ वि॒ । वि॒ ज्यो॒ति॒षा॑ । ज्यो॒ति॒षो॒त् । उ॒दु॒ ।

उ॒ त्यम् । त्यम् जा॒तवे॑दसम् । जा॒तवे॑दसꣳ स॒प्त । जा॒तवे॑दसमि॒ति
जा॒त – वे॒दसम् । स॒प्त त्वा॑ ॥ त्वा॒ हरि॑तः । हरि॒तो रथे॑ ॥
रथे॑ वह॒न्ति । वह॒न्ति दे॒व । दे॒व सूर्य॑ । सूर्ये॑ति सूर्य ॥ शोचि॑ष्के॒शं
वि॒चक्ष॑ण । शोचि॑ष्के॒शमि॒ति शोचिः॑ – के॒शम् । वि॒चक्ष॑णेति
वि – चक्ष॑ण ॥ चि॒त्रम् दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मुत् । उद॑गात् ।
अगा॑दनी॒कम् । अनी॑कम् चक्षुः । चक्षु॑र् मि॒त्रस्य॑ । मि॒त्रस्य॑ वरु॒णस्य॑ ।
वरु॑णस्याग्नेः । अग्ने॑रित्यग्नेः ॥ आऽप्राः । अप्रा॑ द्यावापृ॒थिवी॑ ।
द्यावापृ॒थिवी॑ अन्त॑रिक्षम् । द्यावापृ॒थिवी॑ इति द्यावा – पृ॒थिवी॑ ।
अन्त॑रिक्षꣳ सूर्यः । सूर्य॑ आ॒त्मा । आ॒त्मा जग॑तः ।
जग॑तस्त॒स्थुषः॑ ( ) । त॒स्थुषश्च॑ । 47 (50/56)

T.S.2.4.14.5 - Kramam

चेति॑ च ॥ वि॒श्वे दे॒वाः । दे॒वा ऋ॑तावृ॒धः । ऋ॑तावृ॒ध ऋ॑तुभिः ।
ऋ॑तावृ॒ध इत्यृ॑त – वृ॒धः ॥ ऋ॑तुभिर् ह॒वनश्रु॑तः ।
ऋ॑तुभि॒रत्यृ॑तु – भिः । ह॒वनश्रु॑त इति ह॒वन – श्रु॑तः ॥
जुष॑न्तां यु॒ज्यम् । यु॒ज्यम् प॒यः । प॒य इति॑ प॒यः ॥ वि॒श्वे दे॒वाः ।
दे॒वाः शृ॑णुत । शृ॑णुतेमम् । इ॒मꣳ ह॒वम् । ह॒वम् मे॑ । मे॒ ये ।

द्वितीय काण्डे – चतुर्थः प्रश्नः – (TS 2.4)

ये अ॒न्तरि॑क्षे । अ॒न्तरि॑क्षे ये । य॒ उप॑ । उप॒ द्यवि॑ । द्यवि॑ष्ठ । स्थेति॒स्थ ॥
ये अ॒ग्निजि॑ह्वाः । अ॒ग्निजि॑ह्वा उ॒त । अ॒ग्निजि॑ह्वा इ॒त्यग्नि॑ – जि॒ह्वाः ।
उ॒त वा॑ । वा॒ यज॑त्राः । यज॑त्रा आ॒सद्य॑ । आ॒सद्या॑स्मिन् ।
आ॒सद्ये॒त्या – सद्य॑ । अ॒स्मिन् ब॒र्हिषि॑ । ब॒र्हिषि॑ मा॒दय॑द्ध्वम् ।
मा॒दय॑द्ध्वमि॒ति मा॒दय॑द्ध्वम् ॥ 48 (30/34)

(त – दी॒शा॒न – म॒द्रि – स्त॒स्थुष॑ – स्त्रि॒ञ्श॑च्व) (A14)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(दे॒वा म॒नुष्या॑ – दे॒वसु॒रा अ॒ब्रुव॑न् – दे॒वासु॒रास्तेषां॑ गा॒यत्रि॑ –
प्र॒जाप॑तिस्ता॒ यत्राऽ॑ – ग॒ने गो॑भिः – चि॒त्रया॑ – मा॒रुतं॑ – दे॒वा
व॒सव्या॑ अ॒ग्ने – मा॒रुत॑मि॒ति – दे॒वा व॒सव्या॑ दे॒वाः श॒र्मण्याः॑ –
स॒र्वाणि॑ – त्व॒ष्टा ह॒तपु॑त्रो – दे॒वा वै रा॒ज॒न्यान्॑ – न॒वो न॒व –
श्चतु॑र्दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(दे॒वा म॒नुष्याः॑ – प्र॒जां प॒शुन् – दे॒वा व॒सव्याः॑ – परि॒दध्य॑दि॒द –
म॒स्म्य – ष्टा॑ च॒त्वारि॑ञ्शत्)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.4)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kandam 2:-

(दे॒वा म॑नु॒ष्या – मा॒दय॑ध्वं)

॥ हरिः॑ ओम् ॥

॥ इति॑ द्वितीय काण्डे चतुर्थः प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

=====

Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for Kandam 2 – Prasnam 4 – (TS 2.4)

	Panchati	Padams	Krama Vaakyams
Anuvakam 1	4	204	224
Anuvakam 2	4	199	234
Anuvakam 3	3	145	169
Anuvakam 4	3	153	178
Anuvakam 5	2	88	95
Anuvakam 6	2	112	126
Anuvakam 7	2	92	113
Anuvakam 8	2	120	130
Anuvakam 9	4	179	202
Anuvakam 10	3	171	197
Anuvakam 11	6	280	308
Anuvakam 12	7	371	397
Anuvakam 13	1	62	69
Anuvakam 14	5	230	254
Total →	48	2406	2696